



Legjobbajk saját nemükben a

MAGGI

élelmiszerek. 9236

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.



Maggi ízesítésre minden leves-, bouillon-, mártás- s főzeléknek stb. meglepően jó ízt kölcsönöz. Néhány csöpp elegendő. Üvegecskékben 50 fillért kezdve.

FRANCZIA LEVESEK 1 tábla ára 15 fillér és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány percz alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

ERŐLEVES-TOKOK ára 20 fillér. 1 tok elég 2 adag legfinomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzá-tétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb, mint bármely reklám.

Minden fűszer-, csemegekereskedésben és drogueriában kapható.

TANNINGENE a legjobb hajfestőszer sötétszínre, barna és fekete színben. Ára 5 korona. Orvosiilag ajánlva. — Törvényesen védve, — Teljesen ártalmatlan.

A szájak és fogaknak **OSAN** antiszeptikus, konzerváló. Ára üvegenként 1 kor. 76 fillér. **OSAN-fogpor** doboza 88 fill. **OSAN-fogkefe** 60 fillér.

ROZSATEJ a legjobb s legolcsóbb szőlőszőlő üvege 2 kor. Balsamin-szappan hozzá 66 fill.

Fritsch Napraforgó-olajsáppanja 70 fill. és 1 k. darabja

Főosztályi hely: **Cserny J. Antal**, Bécs, XVIII., Carl Ludw. Strasse 6. — Magyarországi főosztály: **Török József** gyógyszerár, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. — Azonkívül minden nagyobb gyógyszerárban és illatszertárban is kapható. Prospektus ingyen és bérmentve.

CACAO

SUCHARD

GRAND PRIX PARIS 1900.

HÖLGYEIM! Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodabá-tású, valódi angol szépitő szert, Ugorka-tejet, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít szépitőt, májfoltot, mindenféle tisztáltságot az arczról és a bőrnek gyönyörű üdésé- get, fiataloságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNEL** a gyógyszer- szertárában a vörös kereszthez Temesvár. Ára 2 kor. Valódi angol Ugorka-száppan 1 K, 3 drb 2.40 K. Poudre 1.20 és 2 K. Utánvételt is küldetik.

Kitüntetve. Alapítva 1879-ben.

A legszébb, legalkalmasabb és legolcsóbb **karácsonyi ajándék**

egy életnagyságu arcz- kép, mert örök béce van és egy szemmel szeméremmel, for- vóbbá előnyös nász-, nív- napi, születésnapi, vagy egyéb alkalmi és főnepti ajándéknál szolgál, de egy is mint örökös emlék (külö- nösen megholtakra) föltöl- tés alkalmas. Ezeket az arczké- peket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem el. Nagy- ságu 40:50 cm., ára 3 fr.

Kü hasonlatosságért és tartósságért keszkekedem. A fény- képet sértetlen állapotban küldöm vissza. A képet 10 nap alatt elkészí- tem. (Karácsonyi ajándéknál ezant képetek tessék minál előbb megrendelni.)

Bodascher Siegfried, kitüntetett arczkép- festészeti műintézet. Bécs, II., Praterstrasse 61.

GERMANDREE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szepség títka, ideális illattal feltöltött lárts, egészséges és diszkrét. A Germandree az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.

1900 évi Párizsi Világkiállítás: **ARANYÉREM** MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

Kapható Török József gyógyszerárban Budapesten.

SZŐLŐOLTVÁNYOK szőlőnyomó-ségben. A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajtákban faj- tisztán, teljes jótállással.

Élőkerítés. Gleditschia cseméték és magvak. Uradalomnak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Órás tövű, igen gyorsan fejlődő sövényföld. Ez az egyedül, melyből oly örökös kertés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem bolyhoshatnak át. Minden rendeléshez rajok- kal ellátott útítelési és kezelési utasítás mellé- keltezik. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 fr.

Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Szemes fémnyomtat **fényképek ingyen és bérmentve** küldtek minden rendelési költésesség nélkül. Az árjogyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bér- mentve küldeni kéri, nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdeké- ben áll kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: **Érmelléki első szőlőoltvány- telep** Nagy Kágya, n. p. Szőlőlyhid.

ESZMÉNYI KEBEL ártható el a **Pilules orientales** által, Ratió gyógyszerárbanól Párisban, Passage Ver- deau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a ke- bel időmáinak szilárdaságát biztosítja. Egy üvegecske ára használati vasitással együtt 3 forint. Raktár: **Török József**, Budapest, Király-utca 12. sz. 3442

Hölgyeknek!

Hona-crème. Legújabb és orvosi szaktekinté- lyek által is elismert, biztos hatású kéz és arczszépitő szer, eltávolít minden bőrtisztáltságot és rövid használat után vaktó féhérré, üdévé teszi az arczbőrt.

Figyelmeztetés! Készíté- nyem nagy közkeveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csakis az valódi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 tégely **Hona-crème** 1 kor. 1 drb Hona-száppan 80 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban. Szétküldési rak- tár: **Alexander János** gyógyszerár Szolnokon. Bu- dapesti főosztály: **Török József** gyógyszerár Király- utca 12. és Andrássy-ut 29. **Kerpel-féle** gyógyszerár Lipót-körut 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

PEMETEFÜZÜKORKA rekedség köhögés és hurut ellen.

ARA 60 fillér

Kapható minden gyógyszerárban.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

Szecskaavágógépek kézi és erőhajtásra.

Répavágók. Kiváló munkabírásu rapid darológépek. **Ventzki-féle** 9335 szab. takarmányfüllesztők.

Erőhajtásra **Casali-féle** szabadalmazott kukoriczamorzsolók rendkívül munkaképességgel.

Teljes takarmánykamara felszerelések melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen tervezetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak

KÜHN E. mezőgazdasági gépgyár által. — Gyár: **MOSON**, Moson vm. Főraktár: **BUDAPEST**, VI. Váci-körut 57/a.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapesten IV., Egyetem-utca 4. sz.)

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NÉVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JANOS SZEGEDEN

CS. ÉS KIR. KIZ. RÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER- és MŰ-ORAS FELTÁLLÓJA A REMONTTOIR INDOÓRAKNAK STB. STB.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT RÉSZZLETFIZETÉSRE

JAVÍTÁSOK 3 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

RÉSZÁRNYÉVÉK BODILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

47. SZÁM. 1901. BUDAPEST, NOVEMBER 24. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkronikával) egész évre 16 korona, félévre 8. **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitellési és csatlalód.

A MŰCSARNOKBÓL.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT téli kiállítását nap- ról-napra sokan nézik. Kizárólag magyar művészekkel találkozik ezen a kiállításon a közönség. Legtöbb az életkép, aztán a tájkép. Ezekben a mostani kiállítás is bebizonyítja, hogy a magyar festészet mind erősebben gyökerezik a hazai földre s átfurmálódik a mi életünk, levegőnk természetéhez. Az alakokban fölismerjük, hogy köztünk élnek, innen való, nem akadémikus rajzolás adott nekik formát, nem felöltözött modellek. A színek is a mi földünk, pusztánk, falvaink színei, a mint a magyar éghajlat alatt képződtek. Az élet, a természet bizonyos saját- ságokat ölt magára, melyeket mes- terségesen hiába telepítenek mű- vészethez, irodalomba, ott csak oly kétesen éldegélnek, mint a cse- répbe plántált növények. Örven- detes, hogy festészetünkben a ha- zai élet és természet egyre na- gyobb érzéssel, öntudattal és kife- jezéssel mutatkozik.

bojtár, egyik előbb, másik hátrább, a mint a karikást már készen tartják, hogy a két duka- kodó közé csördítsenek.

Pataky László is már régebb festőink közé tartozik. A mostani tárlaton kiállított képe: «A pusztai harangzó» a magyar nép vallásos érzésének kifejezője. Tél van, havazik, a ha- vat szél kavarja. A pusztán szétszórva lak- nak az emberek, de a harangzó összegyűjti őket és sietnek a templomba. Bundás alakok látszanak a havazás szürkességéből és homá- lyából. Legelő is egy pár jó téli alak törtet előre, hogy a többi után ők is megérkezzenek, mire beharangoznak. **Pataky** esetjének nagy

jártasságával és művészi érzéssel festette meg a képet.

Paczka Ferencz, mint életképfestő jelent meg. Először mint bibliai festőt, majd mint tájfestőt ismertük. Újabban úgy látszik, friss kedvet érez az életképek festéséhez. Tolnamegyei falusi ala- kokat, rendezes kaczkias lányokat többször vett már ecsetjére. Most kiállított egyik képe ünneplőbe öltözött fiatal parasztlányt tüntet föl széles szoknyában, sima fejjel, fehér ing- vállban, nyakán üvegyöngyökkel, hajfonatá- ban széles nagy pántlikával. A kép czíme: «Be szeretnék páva lenni.»

Paczka Kornélia, a művész felesége is kellő érzékkel és hivatással foglalkozik a népelettel. Az asszonyi hiúság naiv képe az a két fiatal lány, szé- pen megfésülve, ünneplő ingvállba öltözve. Most jön az utolsó része a czífrakodásnak. Még hiányzik a virágos, a nagyszerű pántlika a hajfonatból. Ezt göngyöli fel most az egyik lány a másikkal, úgy látszik, a néjének; majd aztán az ő pántlikája is sorra kerül.



A Képzőművészeti Társulat téli kiállításából. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ MELLISZOBRA TELCS EDÉTŐL.

Nyilasy Sándor is a magyar népelet megfigyelője. Az ifjabb festői nemzedékből való. A falu- sias zamat nem hiányzik élet- képeiből. Az «Akácza árnyéka» a napsütötte róna hangulatának csöndes, nyugodt, lágy akkordja. Kéklő ég, nagy távolság, tüzes napfény. Szinte érezni a pusztára tűző nap lankasztó hevét. Egy sovány akácza oly enyhet adó ilyenkor. Ide terelte nyáját a pász- tor az árnyékba; maga is ott áll, egy szép deli formájú legény. Ha leheverednék, talán nagyon is so- kat foglalna el abból a kis kis árnyékból, melyet birkái is nagyon megkivántak, hogy a tücsök csiri- pelése mellett kerdőzzenek.

Poll Hugó képe «**Úrnapi**» jó falusi kép. Az előtér egy domb, melyen a nagy kereszt áll. A domb alatt vonul el az urnapi processz- szió. A háttérben a falu szélső há- zai látszanak, az ismeretes ma- gyar házak, két kis ablakkal. A processzió vége, mely a domb



Balló Ede: Szilágyi Dezső arcképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

alatt kanyarodik tova, mutatja már az egyes alakokat, a kép fő része azonban az ájtatoskodó csoport, mely a dombon, a kereszt tövével megállt egy imádságra s térdre borult. Hét jól rajzolt, jól festett alak az. Az ájtatoskodók mélyen elmerülve az ünnep vallásos érzésébe az útszéli keresztnél. Asszony, leány, öreg ember, köztük egy fiú, valóban imádkoznak. A kereszt mögött pedig egy fiatal lány csókkal illeti a megváltás jelét.

Vaszary Jánostól az *«Öregek»* vasárnapi pihenő. De az ifjúság mennyire más, az öreg kor is mennyire más. Egy öreg pár üldögél a lécezes kerítés előtt. Pihennek, gondolkodnak. Az asszony ölében az imádságos könyv; jobbjával gondolkodón támasztja föl fejét. A férfi térdén teszi össze kezét és elmélyed magában.

Basch Gyula a tél kietlenségét az emberi szenvedéssel hozta összhangba *«Miből élünk»* című képén. Egy szegény fiatal asszony, karján pólyás kis gyermekével jön a havas úton. Ez a városok szegénysége. Mutatja ezt a rendezett kert, útján padokkal, hátul valami épülettel, mely alighanem mulató hely. Mikor zöldék a lombok, itt vidám nép szokott járni-keelni, zene és ital mellett mulatni. Most elhagyott, néptelen minden, és elhagyott a szerencsétlen nő is, kinek sötét alakja olyan komoran válik ki a hó fehérségéből; mintegy megtestesülése az aggasztó kérdésnek: *«miből élünk.»*

Fényes Adolf a városi életből festette a *«Napszámok»*-t, a ki napról-napra keresi betevő falatját. Rongyos, de erős alak, mely a nyüzsgő, forrongó nagyváros életéhez tartozik.

Innocent Ferencz egy ifjú női alakot és egy aggyastán képét állította most ki. Igazán aggyastán, törődött vonásokkal, beesett szemmel, fény nélküli tekintettel. *Patriciusnak* címzezi a festő, valószínűleg azért, hogy fényes, drága öltözetét megmagyarázza. Ez az eleven színű, gazdag, cifra öltözet hirdeti az öreg úr rangját, mely oly megkapó ellentétben áll a fakó, bágyadt arccal.

Arcképekben is gazdag a tárlat s ezek sorában a közélet több jelesére ismerünk. *Balló Edének* Szilágyi Dezsőről festett képét méltó érdeklődéssel fogadhatják kivált azok, kik a kitűnő államférfiú képességét megszerezni kívánják. Szilágyi életnagyságban, karszékben ülve, díszmagyar ruhába öltözve, jellegzetes arczával szemközt a néző felé fordulva tünteti föl a művészt. A ki látta Szilágyit, emlékeznie kell a lélektől világító szemekre, az érellyt kifejező nagy és imponáló főre, a mosolygó széles ajkakra. Az ábrázolt férfiú határozott egyéniségét tükrözi vissza a helyzet is, melyben őt a művész e képen elénk állítja.

Endrey Sándor, a fiatal arcképfestő ezúttal több képet állított ki, mint máskor. Nagy haladásra mutat nála Tisza Kálmánnak szürke, különböző színekkel festett arcképe a maga

egyszerűségében. Kék szemüvege mögül a képből egyenesen a nézőre tekint. Tisza, otthoni karosszékében, gondolkodva, merengőn ül, szokott Tisza-szivarjával, melyet most parlamenti körökben tréfásan Barabás-szivarznak neveznek. Tisza eddigi arcképeitől az által üt el, hogy a híres taktikus arczán komor kedélyhangulat vehető észre, holott más képein a hangulat, miként az életben is, kifürkészhetetlen. Tiszának két híres kitűnő arcképe van: az egyik a Benczúr, Szeged város tulajdona, melyben diszruhásan kardjára támaszkodva mintegy hatalmának tetőpontján van feltüntetve; a másik, a Horovitz képe: a pongyola Tisza, a mint a képviselőházi folyosón üldögél. Jó képe van Tisza Kálmánnak valahol Erdélyben is, melyet Maszák Hugóné festett a megboldogult Kemény János báró részére, s melyen a festőnő atyjának, Barabás Miklósnak utolsó esetvonalásai is rajta vannak. Endrey képe a legutóbbi időből tünteti föl az agg államférfit.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ MELLISZOBRA.

TELCS EDÉTŐL.

Három esztendő múlt el azóta a szomorú ősi nap óta, mikor szerte futott Genfből annak a szörnyű gyilkosságnak híre, mely Erzsébet királynénak nemes életét kioltotta. Azóta szeptember 10-ike országos gyásznappá lett a magyar földön. De gyászában s egyszersmind ki nem alvó hálás szeretetének külső jelét is kívánja adni a magyar nép, mely emlékszbok állításában nyilatkozik.

Így a bécsi kapuczinusok kriptájában gyönyörű emléket emelt a magyar nemzet kegyele az elhunyt királyné koporsója fölé, s itthon a hazában is több helyen tervezik Erzsébet-szobor felállítását.

Eddig már két művészi kezektől készített emlékszbort állítottak Erzsébet királynénak a hazában. Az egyiket *Gödöllőn*, a másikat *Szabadkán*.

Ez utóbbi *Telcs Ede* szobrászunk művészi munkája, s melynek karrarai márványból készült mása most a Műcsarnok kiállításán látható.

PIROSKA ÉS ÉDES ANYJA EMLÉKÉÜL.

Arany László hátrahagyott munkáiból.

(Vége.)

A kis árva csak két évig maradt atya házában, azután magokhoz vették őt a nagypapák. Régóta szokatlanná lett gondok, de új örömek is költöztek vele csendes hajlékukba, ott a tudomány komoly és méltóságos palotájában. A kis jövevény csacska beszédes gyermekké, utóbb vidám jókedvű leányná fejlődött, a kinek kedélyéből a derültséget el nem űzhette sem a komolyság és nehéz gond, mely őt környezetet sem a gyász, melyet utóbb neki is meg kellett, ismernie. Könnyű volt a lelke, mint az égi madaré, s az a ború, mely nagyatya háza fölött csak ritka kivételként szokott egy-egy rövid órára széjeloszlan, az ő lelkére nem vetett árnyékot. Mintha alldassá fordult volna élete fölött nagyatya főháza, a mit bölcsőjénél rettegő aggodalommal sóhajtott el:

„Bajlóslatú névvel jöttél te világra!
Óh, le ne szálljon rád még jobban is átka,
Hogy sorsod azéhoz közelítsen gyászban,
Kit képzetem alkot a Rozgonyi-házban.”

Sorsa talán még szomorúbb, még szomorúbb lett, de kedélye nem az ábrándos és elzárkózó Rozgonyi Piroskára, inkább az örökké vidám Toldi Anikóra ütött. Fogékony volt minden örömről, repeső kedvét tudta lelteni minden csekélységben s tartós bánat nem vehetett a lelke erőit.

Talán az volt a rendeltetése a földön, hogy segítsen enyhíteni mások fájdalmát. Mások faj-

dalmait oly csapások után, melyek épen őt sújtották a legnagyobb veszteséggel és legpótolhatatlanabbul. Ha édes anyja halála után úgy rendelkezett, hogy ebből a fájdalomból az ő részét is «az öregek vigyék magukkal a sirba», ő dúsan meghálálta ezt nekik, mert viszont könnyebbé tette elviselniük a saját osztályrészük terhét.

S mikor, évek múlva, előbb a nagypapa, majd a nagyanya is, leányuk után költöztek, az ő könnyű lelkének örök fiatalága elevenítette meg a hátramaradtak életét, kiknek kedélyök hajlandóbb volt a bánatra és melancholiára s kevésbé fogékony az örömek megragadására, mint az övé.

De soha sem volt olyan jókedvű, olyan viruló, olyan egészséges, mint ez év tavaszán. Nagyanya halála (1885 február) óta nálam lakott, segítve felednem a veszteséget, melynek következtére különben egy hosszú, súlyos, gyötrelmes betegség nagyon is előkészített. Vigasztal s úgy hitük, kárpótlásul is nyertük őt oly örömek helyett, melyeket tőlünk a gondviselés megtagadott.

E tavaszon telt le a gyász-év; ő letette a gyászruhát, melyet hajdoni éveinek nagyobb részén át kellett viselnie; remélhettük, hogy annyi bánat és aggodalom után, mely őt évek óta környezte, talán zavartalanabb derült napok várnak rá.

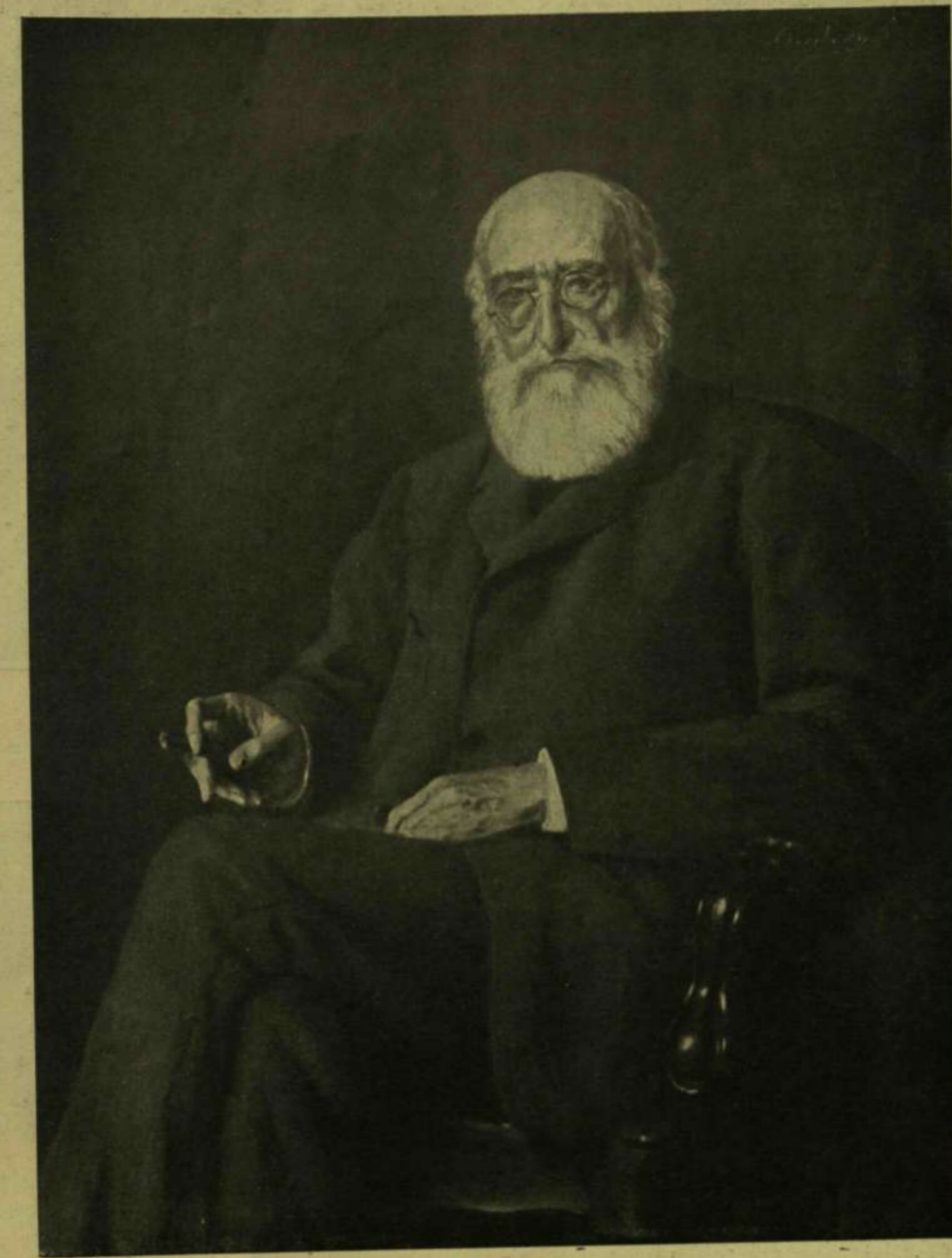
A kikelet ez évben különös enyhén és verőfényesen köszöntött be. Az ő életének sem volt még ily borítlan tavasza. Örült az életnek, a napsugárnak, a légnak; örökké a szabadban kívánt lenni s fáradhatatlan volt a messze sétákban.

Ki gondolt volna akkor betegségre, halálra, enyészetre?

S mégis, mintha őt magát néha balsejtelem szállta volna meg. Egyszer azt mondta nőmnek: *«Nekem ilyen jó dolgom nem volt soha, mint nálatok. Talán nem is lesz többé soha. Ki tudja, mi vár reám? Hidd el, Gizikém, legokosabb volna, ha most hamarjában meghalnék.»* — Mikor nyári lakásba készültünk, elrakosgatta csecsebecseit, emlékeit s aztán mutatta nőmnek, mit hova tett: *«Ha meg talállok halni, tudjad, mit hol kell keresned.»*

Ápril végén talán meghűthette magát, köhögni kezdett. De nem az a gyanus köhécselés volt ez, a mit oly kínos hallani a tüdő-betegek-nél, hanem erős, hangos, harsány köhögés, mint az ép emberé, ha hurutot kap. S ez sem sürűn jött reá. Eszünkbe sem jutott aggódni miatta. Különben is készültünk nyári lakásba a városliget vidékén: ott a májusi meleg napok majd véget vetnek az egész bajnak. De pár napi kínlakás után (május 18—19.) aggodva vettük észre, hogy némi láza is mutatkozik. Azonban orvosunk (Kétly tanár) megvizsgálta őt, teljesen megnyugtatót. Egész szervezete — úgy monda — ép és erős; tüdeje kitűnő; csak osekély hurutos bántalomnak van nyoma, mely a köhögést okozza; de ez egészen jelentéktelen; föl sem tehető, hogy a láz is ettől eredne; annak más lehet az oka, talán váltó-lázhoz fog fejlőni; várjunk türelemmel és nyugalommal. Ily várakozással telt el vagy tíz nap. Piroška fennjárt, jó kedve volt, jó étvágyal evett, nem érzett semmi fájdalmat; ha kérdeztük, hogy érzi magát, válasza mindig az volt: *«Nagyon jól; igazán nagyon jól!»* s ha kételkedésemet látta, ismételte még egyszer: *«Szavamra mondom, egészen jól.»* Ha látogatók jöttek, örült a társaságnak és szórakozott. Mi is rettegés nélkül éltük napjainkat. A láz nem szűnt ugyan, de az orvos nem mutatott miatta aggodalmat. Ha orvosi-konziliumról, klíma-változtatásról, elutazásról, stb. szölvünk: mindezt szükségesnek nyilvánította. S az ember örül, ha ily intézkedésekkel betegének ijedelmet nem kell okoznia.

Junius első hetében erősebb lett a láz; az orvos most már határozottan typhusnak ismerte föl, de aggodalomra most sem látott okot, sőt csodálta betegünk erejét, melylyel a bajt viselni bírja. Továbbra is megengedte, hogy egész nap a verandán, vagy a kertben maradjon, hogy egyék, a mit akar s hogy látogatást is fogadjon. Magunk sem vettünk észre semmi ijesztő jelenséget: Piroška folyvást azt mondta: *«Kitűnően érzi magát; jó étvágya volt, megerőltetés nélkül ment a szobából a kertbe vagy vissza s jó kedve sem hagyta el.»*



Endrey Sándor: Tisza Kálmán arcképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

De, a halál gondolatával — ha tréfálkozva is — úgy látszik, több ízben foglalkozott. Egyszer mosolygva mondta nőmnek: *«Te Gizikém, ha én most hamarjában meg talállok halni, sok szép koszorút kapnék a koporsómra.»* Máskor egy barátjának enyelve mondta: *«Küldjön, ha meghalok, koszorút a ravatalomra.»*

Kedélyén pedig már ekkor kezdett feltűnni egy változás, a mi utóbb, a betegség súlyosbultával, mindinkább kifejlődött. Az élénk fogékonyság (impressionabilitás) mellett, mely őt mindig jellemezte, most kezdett mindjobban föltárulni kedélyének komolyabb s mélyebb érzelme is, a végtelenül gyöngéd vonzódásban, szeretetben, odaadásban, a mit irányunkban tanúsított.

Mondják, az embernek természeti jelleme nagy betegség idején tűnik ki leplezetlenebb valóságában, mikor mind az, a mit nevelés, szokás, hatáskör befolyás alakított rajta, megszűnik hatni rá. Piroskának, a betegség végső súlyos napjaiban egész erkölcsi valójában csak a jóság, gyöngédség és hála maradt, irántunk, orvosaik és mindazok iránt, a kik jót tettek vele. Mintha a betegség nemcsak alakját tette volna gyöngédebbé s arcvonásait finomabbakká, hanem fokozta volna szellemi és erkölcsi lényének finomságát is. Ha soha nem szerettük nekünk, e napokban meg kellett volna szeretnünk. Ha fokozható volt fájdalomnak érzete: e néma szenvedés látása sokszorosan növelte azt.

A láz ellen hiába kísértett meg az orvos sorban minden szert. Vége (június 12-én) langyos-hideg fürdőt rendelt; de még ekkor sem hitte a bajt veszélyesnek. Biztosított, hogy legyünk nyugodtak. Sőt ő maga két napra vidékre utazott, segédorvosát küldve hozzánk maga helyett. S e két napon — pünkösdi ünnepén — vett a betegség halálos fordulatot.

Szegény betegünknek is volt talán róla sejtelve. E két nap egyikén egyszer, minden előmeny nélkül arra kért, ne feledjem kifizetni az ő *«adósságait»* — tartozik a francia-mester-nőnek ennyivel, a fényképésznek, cipésznek, nőnek ennyivel, a fénycsodászknak, cipésznek ennyi-s ennyivel. Olyan komolyan, meggondoltan mondta ezt; olyan megdöbbentő volt akkor e gondoskodása.

A fürdők után a várt enyhület helyett a láz tetemesen nőtt s a consiliumra kért orvos eddig általunk nem is sejtett bajt: tüdőgyuladást állapított meg. E percztől kezdve tudtuk, hogy betegünk élet s halál között lebeg. Az orvosi tanácskozások már csak arra valók voltak, hogy eltérő nézeteik által* az aggodalom és rettegés szörnyű kínjait még azon kétség gyötrelmei is növeljék: vajjon más gyógy-mód nem lett volna-e sikeresebb? Czelítalan önkínzás tépelődni ily gondolatokon s még sem bir a vergődő lélek szabadulni tőle.

Ezóta a betegség lefolyása nem is volt egyéb, mint a halálos válságok meg-megújuló sorozata. Egy hét alatt (június 14—20) három oly válságos éj, melyek mindenikén azt hittük, hogy már az utolsó. A harmadik után az orvosok kimerültnék hitték az életerőt; s előkészítették, hogy a végső küzdelemre kell várnunk.

S ekkor oly lélektani jelenségek következtek nála, melyek csudálatosan emlékeztettek édes anyjának utolsó óráira. Öntudata, mely már napok óta zavart volt, e reggel ismét visszatért. Kezdet gondot fordítani magára. Kérte nómet, hogy fésülje meg s fürjett rendezze, úgy mint egészséges korában szeretete. Mondta, hogy ágyára minő takarót, minő párnákat adjanak.

* Kezelő orvosunkon és segédjén kívül még három orvos látta betegünket. Kettőn — legalább előtünk — az ő véleményéhez csatlakoztak; a harmadik úgy vélte, hogy a betegség eddigi fejlődésében sem lehetett typhus.



Póll Hugó: Úrnapja.



Nyilas Sándor: Akácza árnyékában.



Basch Gyula: Miből élünk?

Azután később kigyúlt arcczal, ragyogó szemmel, melynek azonban tekintetéből az látszott, hogy környezetét aligha ismeri, szavalni kezdett, csengő tiszta hangon. Elszavalta Toldi szerelméből a róla írt verseket, több ízben is. Szavalta Gyulai költeményeiből e szakaszokat:

•Eszményét szívünk ha véli,
Kincseit hányszor fecséri!
Lángja szent, oltára nem.
Am az oltár dőljön össze,
De szent lángját megőrizze
Szeretet és szerelem . . .

(Egy fiatal leányhoz.)

•Óh egymást hányszor felreértük,
Szeretteinket hányszor sértjük,
Bár szívünk épen nem akarja.

•Oly váratlan jöhet halálunk,
S ha egymástól haraggal válunk,
A sírnál késő a bocsánat. (Tanács.)

Némi szünet után egyszer halkan felsóhajtott:

•Mourir, ce n'est rien;
Être oublié, c'est tout!

Ágya szélére ültem; reám függesztette tekintetét s szavalni kezdte atyámnak hozzám írt költeményéből e sorokat:

•Óh remélj, remélj egy jobb hazát,
S benne az erény diadalát,
Mert különben sorsod és a föld
Isten ellen zúgódnai költ . . .
... Kis kacsóid összetéve szépen
Imádkozzál, édes gyermekem!



Vaszary János: Az öregek.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Imádkozzál . . . imádkozzál . . . imádkozzál . . . tette hozzá elcsendesülő hangon.

Ném szemközt velem, az ágy tulsó oldalánál ült. Piroska egy ideig némán tekintett, hol reá, hol reám. Egyszer megfogta egy-egy kezünket, egymásba kulcsolta s aztán fölöttünk a saját kezeit mintegy imádságra fonva, a légtébe emelt tekintettel szólt: «Nekem nem volt édes anyám; de volt egy nagybátyám, a ki engem végtelenül szeretett, egy nagynénem, a ki értem mindent megtett, hogy kigyógyítson» . . .

Ismét reám függesztette tekintetét: «Óh remélj egy jobb hazát, s benne az erény diadalát! Oh remélj . . . remélj . . . remélj . . . remélj!» Ezt még többször ismételte. Azután öntudatlanabb deliriumban tévedtek el gondolatai. Énekelt, kacagott, egyházi szertartások szavait prédikálta. Úgy látszott, bennünket sem ismer többé.

Mondják, van reá eset, hogy ily állapotban a betegnek egy váratlanul érkező látogatás visszaadja öntudatát. Meg akartam kísértetni ezt is. Bevittem hozzá az ifjú barátot, kitől a multkor koszorút kért koporsójára. Ágyához veztettem, mondtam, nyújtson neki kezét: «Nézd, Piroskám, ki van itt?» Nem ismert reá. Megmondtuk a nevét is. Ekkor oda függesztve tekintetét, szomorúan szólt: «Már nem látom.»



Vágó Pál: Beesületűgy a Hortobágyon.

Pedig világos déli óra volt. Mikor a hangját hallotta, megismerte. «Emlékezik-e, megígérte, ha meghalok, koszorút fog hozni a ravatalomra — most meghalok, hozzon koszorút . . . rózsaszínű rózsákból . . . Sok . . . sok rózsát.» Némi szünet után nőmhöz fordult: «Kérlek, édes Gizikém, majd add neki emlékül e karpereczemet a karomról!» Mintegy búcsúként neki is e verssort szavalta: «Óh remélj, remélj egy jobb hazát! . . .»

És ismét tova tévedtek gondolatai. Beszélt,

szavalt tovább, óráig, szakadatlanul. Egyszer, mintha hívásra felelne, élénken kezdett szólni: «Megyek, megyek, édes nagyapa — óh, szívesen megyek — szebb ott kinn a temetőben, mint Pesten». Csenedesebb hangon hozzátette: «Ott kinn vár nagyapa — milyen különös: megfogta a kezemet és leültetett egy köré.»

Igy telt el ez a szörnyű nap (június 21.). Este azonban az orvosok úgy találták, hogy ereje reggel óta növekedett. Új kísérlethez fogtak, hideg vizes lepedőkbe burkoltatták. Mintha

meg sem érezte volna a hideg víz hatását, e közben is beszélt, szavalt folyvást, s énekelni is kezdett, messze csengő hangon. Kedvenc dalát énekelte.

•Nincsen annyi tenger csillag az égen,
Mint a hányszor eszembe jutsz énnékem,
Ha te engem olyan híven szeretnél,
Nagyobb volna, mélyebb lenne szerelmünk
a tengernél.

Este elcsendesült, nyugodtabbnak látszott, éjjel már kevesebbet szavalt. Reggelre ismét



Pataky László: Pusztai harangszó.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

fölvillant a reménynek egy sugara, hogy talán életben maradhat. S ez így tartott még tizen-négy napon át. Napról-napra, gyakran óráról-órára vergődött a kétségbeesés és a remény között. Mennyit szenvedett ő, és mennyit mi is: csak az értheti meg, a kire valaha ily napokat mért végzete.

Olykor ma:ánál volt, olykor öntudat nélkül, de szakadatlanul magas fokú lázban. Néha meg nem magyarázható sejtelmek szállták meg. Több ízben kitalálta, ki jött látogatni, kinn a kertben. Megérezte nagyanyja egy barátnőjének halálát, a ki Erdélyben halt meg. Magunk még nem is tudtuk akkor e gyász hírt. Ki akartuk verni a fejéből; mondtuk, hogy nem halt meg. «De igen, meghalt.» — «Ki mondta ezt neked?» — «Nem mondta senki, de én tudom, hogy meghalt.» Valóban úgy volt.

Egyszer egész nap azért könyörgött, ne titkoljuk előtte, mi baj érte nóm anyját és unokahugát, a kik Koritnyiczán voltak s tudtukkal nem volt semmi bajok. Nem volt megnyugtatható; szivreható szavakkal esdekelt, zokogott, vallatta az ápolónőket is: ne titkoljuk el előtte az igazat, mi bajok van, miért jöttek vissza a fürdőből. E tépelődést egész nap nem sikerült kivenni a fejéből. Pár nap múlva tudtuk meg, hogy mikor ez történt, a kis unokahug Koritnyiczán kanyaróban feküdt beteg.

Öntudatos óráiban azon tépelődött sokat, mennyi aggodalmat, mennyi bajt okoz nekünk. Mióta betegsége válságossá lett, én sem távoztam többé a háztól. Eleinte párszor kérdezte, miért nem megyek hivatalba; azt feleltem, ünnep van, vagy ilyest. Később már nem is kérdezte. Csak ezt mondogatta néha: «Szegény Laezi bácsi, mennyit aggódik, mennyit mulaszt miattam.»

Ily óráiban magára is volt gondja; öröme télt benne, ha nóm kissé csinosította; haját, kezeit, ágát. Oly hálás volt minden szolgálatért! Egyszer azt vélte, egyedül van, halkan mondogatta magában: «Az én bajom nagyon hosszú, nagyon súlyos, de oly gyöngéden ápolnak, oly gyöngéden, hogy arról embernek nincs fogalma.» Engedelmes, szelíd, békétűrő maradt mind végig. Ha mosolyogva hozzátunk, visszamosolygott, mint a pólyás gyermek.

Június utolsó napján még egyszer jobbra látszott fordulni a betegség. Egy nyugodtan töltött éj után a láz lejjebb szállott, a beteg öntudata világosabb lett s több ízben mondta: «Nagszerűen érzem magam.» Orvosunk is javulást vélte; némi bizalommal mondta kárta előtt: én nem is adtam fel a reményt soha egészen. De pár óra múlva a láz ismét magasra szökött s az öntudat elhomályosult.

Többé nem is tisztult ki, csak a végső napon. Ezt igen világos elmével töltötte.

Ami válságos nap óta, tizenhárom napon át, nem beszélt többet a halálról. Most visszatért a gondolatra — s egész nap foglalkozott vele. Kérdezte, miért nem kap többé hideg lepedőket (pár nap óta felhagytak vele az orvosok, más kezeléssel téve kísérletet): «Ugy-e azért hagyták abban, mert már úgy is csak pár napom van hátra, békén akarnak hagyni?»

Később ezt mondta: «Édes Gizikém, Kétyl azt beszélt Cs—nének, hogy ő mindent megtesz megmentésemre, de nincs menekvés, meg kell halnom, felemész a láz.» Nóm valami megnyugtatót válaszolt. — «Hát esküdjél meg, hogy Kétyl nem mondta azt, hogy meg kell halnom.»

Dél tájban egy orvos barátunk látogatott meg, a ki nem vett részt az orvosi tanácskozásokban, de látogatni eljött mindennap. Tiszta öntudattal fogadta; köszönte, hogy olyan jó volt hozzá, annyi örömet szerzett neki látogatásaiával. Az orvos társalgásba kezdett s kérdezett tőle valamit. — «Várjon csak, kérem», felelte «hadd szedjem össze az emlékezetemet; én nem tudom, olyan nehezen tudom most gondolataimat rendezni.» Nóm épen nem volt a szobában; én is kimentem valamiért; egyedül maradtam. Ekkor megragadta az orvos kezét és gyorsan kérdezte: «Ugy-e, ez a láz engem fölémész?» A s megnyugtató válasza sürgetőleg szólt: «Hát adj nekem becsületszavát, hogy nem emész föl!»

Délután igen nehezzé vált a lélekzete. Panaszkodott, — egész betegsége alatt most először, hogy nagyon rosszul érzi magát. «Nem tudom, nem fáj semmi részem, de kimondha-

atlanul rosszul érzem magamat.» A mosolyra nem felelt többé mosolylyal. Csak fájdalommal szomorú tekintettel nézett föl s néha mondta: «Ki nem mondhatom, mily végtelenül rosszul vagyok.»

Egyszer kérdezte, milyen nap van ma? «Szombat», felelte nóm. «Óh, hála Istennek! Úgy féltém, hogy pénteken halok meg! Most hát már túl vagyok rajta. Édes Gizikém... úgy nem szeretnék meghalni!...» (A péntektől mindig félt. Újévkor tréfálva mondtam neki, hogy ez az év péntekkel kezdődik. «Elég baj az nekem», felelte ő.)

Este az orvosokat még tiszta öntudattal fogadta. Panaszkolta nekik is, hogy gondolatait ma oly nehezen tudja rendezni. S panaszkolta, hogy mily kimondhatatlanul rosszul van.

Az orvosok tudunkra adták, hogy az éjszakát nem éli túl.

Lélekzete mindig rövidebb s kínosabb lett, de eszmélete nem hagyta el. Sokszor beszélt. Emlegette nóm unokahugát: «Óh Mannika, Blanka! Azok — azok férjhez fognak menni.» Éjfél felé egyszer ezt mondta: «Én most innen kocsin megyek el; már vár is reám; Laezi bácsi kíséri meg... de Gizike jöjjön velem, neki van hely a kocsin!» Aztán egyes szavakat mondott összefüggés nélkül. Többször susogta egy igen kedves barátja nevét: «Margit! Margit, kedves Margitom!» Két óra után megszűnt beszélni. Utolsó szava volt: «Sötét van... miért... gyertya...»

Egyre gyengébben lélezett, feje alá hanyatlott. Hajnali három óra után (július 4.) megszűnt élni. Vasárnapi napon, mint a nagyapa.

Arca semmit sem változott meg. Nóm maga öltöztette fel. Rózsaszín ruháját adta reá, a mit legjobban szeretett; haját is úgy fésülte, a mint ő szerette. Olyan volt, mintha csak aludnék.

Koporsójára, a mint ő maga előre elgondolta, kapott sok, sok koszorút. Fehér rózsákat, piros rózsákat. S ravatalára visszasugárzott a nagyapa irodalmi dícsőségének is egy búcsúzó sugara. Sokan újra olvasták a bölcsője fölött irt bánatos sorokat. Sokan megkönnyezték szomorú sorsát. A nagyapa panaszos éneke visszhangra talált több költő fogékony lelkében. Az irodalom mintegy a maga kedves halottjának tekintette őt. Aztán kikisértük és letettük oda a nagyapa és a nagymama mellé. Sirjok fölött a felszágalt hantot és zöldelő repleknyit még aznap gondos kézzel elegyengette a kertész s midőn a nyári nap végső sugara a sirra visszatekintett, utolsó búcsúja óta változást sem látott rajta. Mintha ma is az a sir volna, a mi tegnap volt.

Pedig boldog emlékeinkhez, melyek eddig ott voltak eltemetve, most oda temettük legszebb reményeinket is.

SZOMORÚ FŰZ SZOMORKODJÁL.

Szomorú fűz szomorkodjál,
Szellő, patak sirva-sirjál!
Könnyezetek helyettem is
Annál a két régi sirnál.

Azok voltak az örömek!
Azok voltak a szerelmek!
De ha én ott megszólalok:
Csak kísérő árnyak kelnek.

Am elégt volt a bánatból
És elég a siralomból —
A mely éltem összedülta,
A vihar is messi tombol.

S a sirokon a pirosság
Nem szívemnek omló vére —
Csak az alkony fest rózsákat
A porladók emlékére.

TIROLI DALOK.

I.
Fehér haju aggastyánok,
De búszkés és dályzok.
Ilyenek itt kőröskörül
E hatalmas, vén hegyek.

S a kis falvak lent a völgyben
Mint ifju hajadonok,
Kik alusznak zöld mezőben,
Mig a nap rájuk ragyog.

És nyugodtan őri őket,
A sok délceleg, vén legény —
Jégszívök nem bántja többé
Vágy, remény, se szenvedély.

II.

S eszembe jut, de jó lesz,
Ha én is így leszlek,
Ha senki látására
Lelkem meg nem mereg.

Ha szívemet bezárja
A téli zord hideg,
S nem kell kinyitni többé
Sohase, senkinek.

III.

De néha csodás színben
Ragyog a jégmező
És mintha vágyban égne
A fehér tetető.

A hűnyő napnak fénye
Rózsákat hint oda,
S kipirul rózsaszínre
Az örök jég hona.

Igy jár a dermedt szív is
Ha rája visszaszáll
Az elmúlt szép napokból
Egy-egy kis fény sugar.

Az édes, szép napokból
Egy csök emléke át,
Mely égeté az ajkunk
Szerelmünk tavaszán.

Emlékeztünk... s a szívünk
Kigyul, ajkunk remeg;
Egy nevet elsőhajtkunk
S nem érti senki meg...!

IV.

A rengetegben járunk,
Kettesben, ő meg én —
És zúgnak a fenyőfák
Az erdő rejtekén.

S míg zúgnak a fenyőfák
Zordan, rejtelmesen,
Hozzám simul szegényke
Gyöngéd-szerelmesen.

Ó hallgat, én se szólok
Bömböl a rengeteg —
Haragszik, hogy a titkunk
Még sem tudhatta meg.

V.

Nem is áruljuk el
Senkinek szerelmünk,
Mint a sir, ugy őri
Titkait a lelkünk.

Nem is tudom, minek
Nyilnek ajkunk szóra,
Hogyha nyilhat édes
Boldogságos csókra...!

Iselsdorf. Vétesy Gyula.

A RILO- ÉS RHODOP-HEGYSÉGEK VIDÉKE. (Végo.)

Az évenként tartatni szokott három búcsújárás alkalmával 6—8000 ember fordul meg egyszerre a kolostorban, kik ott szállást és ellátást nyernek. Ilyen napokon azután van a pékműhelynek, a mézsárosnak és a sok szakácsnak dolga. 10—20 tehén vagy ökör, 60—80 birka kerül a vágóhídra, az elosztásra kerülő, mintegy másfél kiló súlyú izletes rozsenyér számának pedig csak az Isten a megmondhatója. Ebéd és vacsora idején az egy-egy marha vagy 5—6 juh húsát magában foglaló



Innocent Ferenc: «Patricius.»

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.



Paczka Ferenc: «De szeretnék páva lenni.»

óriási rézütökből, olyan nagy fakanalakkal, hogy azok mindegyikét két ember emeli, szakadatlanul tart a kiosztás, és pedig 20—25 ember részére egy-egy edénybe. Az étkezésnél használt, feketére festett asztali fakanalakat a kolostor adja és a kanál emlékül meg is marad az étkező birtokában. Hogy mily óriási számú ilyen fakanalra van szüksége a kolostornak, az olvasók megítélhetik abból, hogy egy bécsi cég utazójával beszéltem, ki minden évben csupán a kanalakra való üzlet megkötése céljából utazik le a kolostorba.

Hogy vajjon a kolostor pinczéi, a mint azt a lapok állítják, telve vannak-e egy maczedon felkeléshez előkészített fegyverekkel, azt egy ilyen magam formájú külföldinek bizony nem árulják el. Annyi bizonyos, hogy ilyen célra rejtettebb és a maczedon határhoz közelebb eső alkalmasabb helyet keresve sem lehetne találni.

A kolostor falain kívül van egy kis kápolna, melynek rendeltetése azonban egészen más, mint a kápolnáké szokott lenni. Ez a kis kápolna egy éltebb kalugyer felügyeletére van bízva és belsejében a falakhoz támaszkodó állványokon emberkoponyák vannak egymás mellé helyezve. Minden koponyának homlokára annak egykori viselőjének neve, halálózási napja és egyéb adatok vannak felírva. Láttam ott egy koponyát, melynek egykori viselőjét rablók ölték meg, még pedig jó éles jatagánál, mert az egyik nyakcsigolya oly simán volt ketté vágva, hogy még gyűlvál sem lehetett volna rajta simább felület alkotni. Midőn az öreg kalugyer megtudta, hogy én mi járatban vagyok, elég biztatóan elbeszélte, hogy ezelőtt 50—60 esztendővel két botanikus járt a Rilo-hegységben, kiket a rablók meggyilkoltak.

A tudomány kedvéért utazott azonban az ilyen dolgok hallása meg nem rémiti és útjáról el nem tereli, mert csak az az igazi utazás, mely némi veszélylyel is van egybekötve, azután meg az ilyen háborzongató dolgokat a keleten az ember annyira megszokja, hogy azokat végre szinte magától értetődőnek tartja.

Hej! hány helyet mutattak nekem vezetőim bolyongásaim közben, a hol majd egy utast raboltak ki, majd egy másikat gyilkoltak le! Engem jó vézetem eddig megóvott az ilyen sorstól!

A kápolnában elhelyezett koponyák rendezésén a kegyelet útján kerülnek oda. A gyermek példál Istennek és elhunyt atyja szellemének tetsző cselekedetet vél elkövetni, ha apja koponyáját a kolostor őrzetere bízta, mely őrzet azonban nem szokott ingyen történni!

A Rhodop-hegység, melynek valamely félre-eső völgyében rejtegetik jelenleg a rablók a szerencsétlen Miss Stonet, a Rilónak mintegy folytatása kelet felé, a mint hogy egyes nyugtányai a Rhodopig elhúzódnak. Azonban a Rhodop nem oly sziklás, nem oly vadregényes és nem is oly magas, mint a Rilo. Abban több a falu és a művelés alá vett föld, sőt elég termékeny fensíkokban sem szűkölködik. Ez is az oka, hogy a rablók a velük rokonszenvező vagy velük épen egyetértő lakosság köré húzódtak vissza, kik között nagyobb biztonságban vannak és élelmészük is könnyebben eszközölhető. A legutóbbi orosz-török háború alatt Kelet-Rumélia török lakosai is a Rhodop-hegységbe menekültek és ott csakugyan biztonságban is voltak.

Ha az ember vasuton elhagyja Szofiát, néhány mérföldnyire már a Rhodop előhegyei közé jut. A Rhodop már nem egy hegytömb, mint a Rilo, hanem hosszú hegylánc, mely egy nagy darabon Kelet-Rumélia és Macedónia határa és egész az egész tengerig vonul el. E hegységben is bőven tanyáz a vad.

A Rhodopba szőtt községek lakosai kevés földművelés mellett főleg állattenyésztéssel foglalkoznak. E vidéken tett első utazásom idején a Rhodop erdei még báró Hirsch tulajdonában voltak ugyan, de pör alatt álltak; a lakosság pedig boszúból vagy gyűlöletből az erdőket felgyújtotta és én akkoriban ritka világítás — erdőégés — mellett utaztam el éjnek idején Tatár-Bazardsikról. Huszonkét év óta azonban Bulgária szép haladást tett, a Konstantinápolyig vivő keleti kiépítése a kereskedelemnek lendületet adott és ma a fakerskedés egyik legjelentékenyebb ága Kelet-Rumélia bevételi forrásainak.

Három évvel ezelőtt újra voltam a Rhodop-hegységben. Ezúttal Bela-Crkva (fehér-templom) nevű zárdának voltam vendége, honnan egész a maczedon határig tettem kirándulásokat. A ruméliai oldalon a hegyhátra épített őrházakban elhelyezett katonaság őri a határt, a mire különben nagy szükség is van, mert a maczedon községek török lakosai nem egy ízben törnek át a határon, hogy a bolgár falvakat megsarcolják.

Miután a leírás azon sajnálatos eset alkalmából keletkezett, mely Miss Stonet érte, azért alkalmank tartom, hogy elmondjak egy 18 éve történt emberrablást, melynek áldozatát személyesen ismertem és majd két hétig vendége is voltam, elraboltatásának és fogságának körülményeit pedig saját ajakáról hallottam.

Berngő főerdésze és a Rhodop-hegység kelet-ruméliai erdeinek kezelésére nézve teljhatalmú megbízottja volt báró Hirschnek. Akkortájtban a keleti vasut csak Bellovaig volt kiépítve és Berngő főerdész is e község mellett lakott. A vadászlat mintegy négy kilométernyire fektűt Bellovától, elrejtve egy völgy torkolatában. Berngő férfi szolgálománya kocsisából és néhány erdőkerülőből állt, kik közvetlenül az ő lakása mellett fekvő épületben voltak elhelyezve.

Egy este két jól fölfegyverzett ember jelent meg a főerdész előtt és kiletűket megmondván, felszólították őt a velük menetelre. A főerdész belátta, hogy az ellenállás hiába való volna, mert a két rabló kijelentette, hogy a szolgálománya meg van kötözve, a vadászlatot pedig meg vagy húsz rabló vette körül. Azért hát nem is ellenkezett, csupán arra kérte a rablót, hogy engedjék lovára ülni. Ezen kívánságát teljesítették és a főerdész tolmácsát is előszólítván, azzal együtt az egész csapat az erdőnek indult. Egy tisztáson a csapat meghalt, de a tanya biztosítása céljából a tanya körül őrköt állított fel. Reggel a főerdésznek levelet kellett írni a váltásdíj előteremtése céljából és ezen levelel a tolmácsot küldötték vissza, ki így a fogságból megmenekült. Ezután a csapat fölkerelkedett és a fogolyval együtt órákig ment, míg egy völgybe nem érkezett, hol a szabad ég alatt újra tanyát ütöttek. A fogoly szükségét nem szenvedett, mert birkasült és juhsajt volt bőven, a rablók bánásmódja sem volt durva, mert hiszen tudták, hogy drága zalog van kezeik között, kiért biztos a váltásdíj. A fogoly őrzete éjjel-nappal megszakítás nélkül tartott, sőt a völgy mentén a tanyától fölfelé és lefelé is örök czirkáltak. Így telt el három keserves nap, a fogolyra nézve minden nevezetesebb esemény nélkül. A negyedik napon egy bolgár parasztot hoztak a tanyára, ki nem tartozott hozzájuk és kit csak a váltásdíj átvétele céljából tettek fogolylyá. Ilyen közvetítől a rablók mindig családós és jó módú embert választanak, ki ezen minőségénél fogva biztos kezességet nyújt nekik arra nézve, hogy őket el nem árulja és a váltásdíjat nekik átszolgáltatja, mert különben a halál fia. A rablókkal titokban folytatott hosszas tanácskozás után az új jövevény eltávozott, magával vivén a főerdésznek újabb levelet, melyben arra kellett kérnie a hatóságot, hogy a rablót ne üldözzék, mert ellenkező esetben élete veszélyben forog.

A kálvitéti eltávózása után a rablók újra tanyát változtattak, még pedig ezúttal egy kiálló szikla alatt, melyen korábbi tüzek nyomát lehe-

tett látni. Az élet itt is csak úgy folyt, mint az előbbi tanyán, a főerdészt egy pillanatra sem hagyták magában, de eleségéről bőven gondoskodtak. A főerdész részére a helyzet nem volt minden regényesség nélkül, mert ő egy percig sem kételkedett azon, hogy a váltságdíj meg fog érkezni. Csupán az éjjeli érzékeny hidegek rontották el jó kedvét, mert éjjelre a tüzet eloltották. Az ötödik vagy hatodik napon a közvetítő paraszt megjelent a tanyán és a rablókkal félrevonult, hogy a vele történeteket elbeszélje. Ezen jövele, mint később kitűnt, a követelt váltságdíj nagyságának lealkuvásával állt kapcsolatban, mert hát keleten alkuvás nélkül vásár nem történik.

De nézzük meg, mi történt az alatt oda lent a főerdész kiszabadítása érdekében. A Bellovára visszaérkezett tolmács külön vonaton Philipopolisba utazott, hogy főnökének — ki német alattvaló volt — elrablását a német konzul tudomására hozza. Ezt az esetet Bismarcknak, a konstantinápolyi német követnek és báró Hirschnek is megátvitározta, erre aztán

magát, hogy a bús váltságdíj azokkal megosztózzék. Erre — állítólag — neje váltotta ki pénzzé tett ékszerai árán.

Az emberrablás üzlete még soká fenn fogja tartani magát Keleten, mert az üzlet majd mindig sikerül, roppant haszonnal és csak kevés veszedelemmel jár, miután az elszéledt rablók csak alkalmilag adják magukat e vállalkozásra, lévén ők otthon, falujukban, derék, becsületes emberek. *Merkl Ede.*

EGYVELEG.

* **Óriási erdősek.** Amerikában a legnagyobb erdő a Labrador és Hudson-öböl közt fekszik. Kiterjedése 1700 négyzetmérföld. Közép-Afrikában az erdős vidék kiterjedése 3000 négyzetmérföld, a szibériai Urman őserdőség hossza 3000, szélessége pedig 1000 mérföld. Az Urman őserdőt a benszülöttek az „elvezett lelkek” helyének nevezik.

* **A philadelphiai koldusok szövetkezete** a nagy várost kisebb-nagyobb részekre osztotta fel, hol a szövetkezet tagjai koldulhatnak. A ki másutt, mint

nincsenek; a három hónapig tartó esős időn kívül nedvesség sem mutatkozik.

* **Az énekes madarak kalitkába zárása** szigorúan tilos Ohio államban. Cincinnati városban egy év alatt 25,000 énekes madarat becsatolt szabádon a rendőrség s egyetlen hónap alatt 28 embert bírságoztak meg ily vétségért.

* **A valódi fekete gyémántot** egyedül Bahio braziliai államban találják a folyók medrében, honnan bűvárok hozzák elő. Rendesen keményebbek; a tüzet jobban kiállók, mint a szintelen gyémántok, de ha erősen felhevítik s egy csepp hideg vizet bocsátanak rájuk, rögtön explodálnak s utánuk csak egy kis homok marad. A kisebb példányoknak kevés becsük van, de a nagyobbaké jelentékeny. Az eddig talált legnagyobb fekete gyémánt értéke 100,000 korona volt.

* **A világ tengerein járó hajók**on naponta átlag 1,200,000 ember utazik.

* **Az argentiniai köztársaság szarvasmarha állománya** vagy 10 millió darabból áll. Ezen szarvasmarha tömeg állítólag azon nyolcz tehéntől s egy bikától származik, melyek a XVI. század közepén kerültek oda.



Fennmaradt fényképek után rajzolta R. Hirsch Nelli.

SZÉLLNÉ ARANY JULISKA ÉS LEÁNYA, PIROSKA.

folyt a táviratozás minden irányban. A vaskanczellár olyan dörgedelmes jegyzékekben hívta fel a török kormányt a váltságdíj előteremtésére, illetve a fogoly német alattvaló mielőbbi kiszabadítására, hogy a török kormány megremegett bele. De hát honnan vegyen a kormány oly gyorsan 10—12 ezer lirát, midőn ott, az állampénztár — mindig sorvadásban szenved. — Megindultak a rablókkal való alkudozások. A közvetítő többször megjelent a rablótanyán, míg végre az egység megkötött és néhány száz lira lealkuvása után a rablók a csendő aranyakhoz, a fogoly pedig szabadságához jutott. A rablók a kapott pénzt egyenlő részen elosztották, a főerdésztől búcsút vettek és a hányan voltak, annyifelé vették útjokat. A főerdészt a közvetítő kísérte el egy olyan útig, honnan a hegyekről könnyen letalált és ha jól emlékszem, 12 napi fogság után jól eső pihenéssel heverte ki a kaland fáradsalmait. Később a rablók a tolmácsot is elhurcolták, ezt báró Hirsch váltotta ki 24,000 forintért, de midőn a tolmács másodízben is a rablók keze közé került, akkor már sem báró Hirsch, sem a hatóság nem törődött vele, mert gyanították, hogy a rablókkal egyetértve hurcoltatta el

a számára kijelölt helyen koldul, a rendőrség elé kerül, hol keményen megbüntetik, esetleg a szövetkezetből ki is zárják.

* **Kerti csiga** Párisban naponta ezer mázsa kerül a piacra. A csigákat külön e célra berendezett kertekben, illatos füvekkel táplálják. Egy dijoni csigatenyésztő évenként hétezer frankot kap csigáiból.

* **Öreg házaspárok.** Poroszországban rövid idő alatt 614 házaspár vált arany-, vagy gyémántkoldusmá. A kormány az öreg párokat érmeikkel tüntette ki.

* **Rendkívüli szaporaság.** Kanadában egy ottani lakost felesége a 41-ik gyermekkel ajándékozta meg. A 41 gyermek közül 36 életben van. Ezek nagyobb része már családát alapított.

* **Ritka tünnetet** ült nem rég egy Girard nevű ezredes Neuchatelben. 80-ik születésnapja ugyanis összeesett aranylakodalmának, lánya esküvőjének napjával. Többször megjegyezték ekkor tréfásan, hogy az ezredes nagyon fosvány lehet, hogy négy ily jubileumot egyszerre tart meg.

* **Az ivást** egészen fölöslegessé teszi egy a Havai szigeteken nagy mennyiségben tenyésztő mainnia nevű fi. A szigeteken igen sok ló és szarvasmarha él úgy, hogy soha sem iszik, sőt a kínált vizet sem fogadja el, ha ezt a füvet eszi. Nagy jelentősége van ennek a népes csoportra, hol folyók és mocsarak

* **A milliomosok utcája.** Grosvenor Square nevű londoni utcában több milliomos lakik, mint az egész európai szárazföldön.

* **Az Éjszaki-Amerikai Egyesült-Államok nyugdíjasainak serege** rengeteg összegbe kerül. A nyugdíjasok száma körülbelül egy millió ember, kiknek tavaly vagyis, 1900-ban 720 millió korona értékű nyugdíjat fizetnek ki.

* **Khinában** a nők kilenczven százaléka nem ismeri a betűt, ellenben a férfiak majd mindannyian tudnak írni és olvasni.

* **Németországban naponta átlag másfél millió képes levelezőlap** kerül a postára, mely e czímen 82 ezer korona vitelbért kap.

* **Texásban** a petroleumbányák igazgatói és főtisztjei kizárólag nők. Ennek a különös jelenségnek okát abban keresik, hogy az ottani férfiak többnyire részegesek.

* **Schröder Márius**, egy fiatal dán hirlapíró, a földkörüli utat pénz nélkül egy év alatt meg akarja tenni. Utlevélen kívül, csakis ajánló leveleket visz magával. Megjegyzendő, hogy azon esetre, ha a mondott időre visszatér, az írők özvegyeinek és árváinak segélyezésére 10 ezer koronát fizet.

* **A British Múzeum könyvtárában** jelenleg két millió kötet van. Ezek közt 82 ezer kötet különböző hirlapok évfolyamai.

AZ ARANY-CSALÁDRÓL.

Nem sok író találkozik a világirodalomban, kinek élete oly tökéletes összhangban volna költészetével, mint Arany Jánosé. Lyrai költészetében ott van egész lelki világa, melyet kiadott levelezései kortársaival, főként Petőfivel és Tompával, kedvesen színeve egészítenek ki. S a mi családi életét illeti: szebb, nemesebb, tisztább, gyöngédebb viszony a család tagjai között alig képzelhető, mint az Arany-családé volt.

Arany Jánost 1857 őszén láttam először, mikor mint vidéki kis diák Nagy-Körösrre kerültem az V-ik osztályba. Ő volt az, a ki a latin nyelvből megvizsgált, hogy megállom-e helyemet az V-ik osztályban. Végtelenül szelid, barátságos modorával még a félénke is bizalmat, bátorságot öntött. Azután tanárom lett. A tanórákon kívül gyakran láttam kis kertjében, melyet az iskola udvarától egy deszkakerítés választott el, s mi e kerítés nyílásain át néztük nagy tisztelettel, a mint arra sétálgatott, vagy fáival babrált.

csak ha valami kedves, tréfás dolgot mondott, csendesen, szeliden: akkor villant elő egy pillanatra a belső tűz zsarátok, s csodálatos édes, derült fényvel ragyogta be arcát s két szemét. *Befelé* nézett, mint szoktak azok, a kiknek gazdag benső világuk van, ellentétben a gyakorlati élet embereivel, a kik mindég *kifelé*, a zsákmány után néznek, hogy sokszor szinte kidülled a szemük. Az özvegy Toldiné falusi kúriájának leírásában Arany magára is gondolatott, mikor írja:

Mert úgy vala a jó ősi ház kiszabva,
Úgy látta helyesnek, a ki helyben hagyta:
Hogy soh' se bámúljon országba, világba,
Nézzem, igaz bölcsésként, befelé, magába.

A belülről uralkodó harmonikus érzésnek ebből a finom hamvából, fiának, Lászlónak szemében is volt állandóan egy kevés, kivált mikor csendesen gondolkodva, vagy ábrándozva nézett a határozatlanba. Minden *belső embernél* megvan az, a kinek gazdag és mély lelki világa van.

Szemein kívül szép kajla bajusza volt egyik

Mint a madár a fészke,
Szomju vándor hűvös érze,
Mint a gyermek anyáébe:
Vágyom én e nyájas körbe.
Itt, enyegő kis családom
Közt van az én jó világom;
Künn borong bár a magasban:
Itt örökké csillogos van.

Igen, mert a gondos, szerető, hű élettárs melletti ott volt a két szép gyermek, «a barna Laci s a szőke Juliska.» Ez utóbbi kis termetű, de igen kedves arcú, életpiros, eleven szép leány volt. Különösen szeméi voltak szépek, beszédesek. Mély kedély, játszásig, humor tették nagyon vonzóvá. Jókai egy kis rajzában pompásan megörökíté, milyen remekül játszott, az ő körösi látogatása alkalmával, egy az ő novellájából rögtönzött darabban. Valamint atyja, egy a maga nemében páratlanul gyöngéd, finom művecskében, mely Arany hátrahagyott művei egyik kötetében jelent meg s melynek czíme: «A kis Juliska elbujdosása.» Dédelgetve szerette mindenki a baráti körben. Nem hiába volt kedvence atyjának. Szíve kegyeltje, míg élt, s gyógyíthatlan buja, miután fiatalon meghalt.



ARANY LÁSZLÓ.

R. Hirsch Nelli rajsa.



ARANY LÁSZLÓ.

Kertészkedem melán, nyugodtan,
Gyümölcsfáim közt bíbelek,

mondja egyik szép versének az elején. Hogy jeles költő, azt tudtuk mindnyájan; de hogy mekkora költői nagyság, arról nekünk, tanulóknak, természetesen nem igen volt tudomásunk. Bálványunk Petőfi volt, a kinek kiadatlan forradalmi verseit, az «Apostol»-lal együtt, nagy buzgalommal másoltattuk le, melyeket Arany gyűjteményéből kaptunk meg, fia, Laci révén. A mint hogy a fiatal kor legkedveltebb költője Petőfi fog maradni, minden időkön keresztül. Arany *már ekkor*, — mint így visszatekintve jól tudjuk — meg volt törve; s tudjuk, hogy a lelki megtöröttséghez testü betegsége is járult. Mi tanulók nem igen értettük az ő csendes, méla szomorúságát: de tiszteltük rendkívül. Szemeiben csak nagy ritkán csillant meg, egy-egy tréfás megjegyzésnére, a humor derűje. Arcszíne a sárgásba játszó volt, úgy hogy egészen ráillett, a mit néhány évvel azelőtt «Aranyaimhoz» czimű versében írt:

Isten hozott, sapadt fiúk!
Színünk, nevinék úgy is rokon.

Soha se láttam felnőtt embernél oly végtelenül jóságos s oly nagy gyöngédséget kifejező szemeket, melyeket rendszerint valami fátyol-féle takart, mint érett gyümölcsöt a hamva; s

fő disze. Óráira rendkívül pontosan járt; nyugodtan, csendesen jött s épen úgy távozott. Dorgáló szavát három év alatt soha sem hallottuk. Egyszer aztán nagyon meguntta Nagy-Köröst és a tanári katedrát; ott hagyott bennünket a fővárosért, s az érettségi vizsgán már nem ő kérdezgetett s nem ő ítélte oda a Tomori-aranyakat, hanem a jó Szilágyi Sándor. Körösi lakása nem áll többé; lerombolták, hogy az iskolaszolgáéhoz ragaszszanak.

Gyakran láttuk *Aranyt* is, az ambituson vagy az udvaron szorgalmatoskodva, vagy gyermekei után nézve; mindig tisztán, bár egyszerűen öltözve. Ő volt a ház lelke, mindnyájok gondviselője; egy kiválóan okos, erős gyakorlati érzékű, jó háziasszony, a ki nagy áldozatokra is kész volt azokért, a kiket szeretett. Férjének igazi őrző anyala. Bizonyára csak ritkán adott alkalmat ennek az ilyen hangú megszólításra:

Oh ne nézz rám oly sötéten
Pályatársra életmemnek,
Mint midőn az ősi felleg
Húzza árnyékát a réten;
Nézz szeliden, nézz mosolygva:
Férfit az élet gondja.

S alkalmasint sokkal gyakorabban érezte a férj azt, a mit az «Itthon» czimű költeményében mond:

Ha Juliska kis termetű volt, annál hosszabb vala a fiú, a barna *Laci*. Igazán barna, de szép, férfias arc, rendesen komoly magaviselettel, de beszédében már ekkor felcsillant a humor s szívesen vett részt akarmi pajkos csínyben. Ha nem versengett is az elsőségért, jó tanuló volt, az elsők között, s jó pajtás. A későbbi ember igen sok vonása megvolt már akkor benne, csak az író hallgatott. Volt nekünk egy önképző-körünk, de a tagok nem igen akartak dolgozni. Azért egy gyűlésen elhatároztuk, hogy minden tag köteles legalább egy dolgozatot benyújtani az év folytán. Egyszer érkezik be egy 3—4 soros dolgozat ezzel a tartalommal: «Nagy volt a szárazság a faluban, két hónap óta nem esett eső. Összeült a kupaktanács, hogy hogyan lehetne ezen segíteni. Nagy vita után elhatározták s protokollumba is vették, hogy essék az eső.» Felbontottuk a jellegű levelet, hogy megismerjük a szerzőt, a ki nem átalotta a mi határozatunkat így kicsúfolni. Kisült, hogy azt a «dolgozatot» ketten csinálták: Arany László és egy jó pajtása, ki most nagy tekintélyű kuriai bíró a fővárosban (s ott van a mandátumok bírái közt is). Úgy látszik, a későbbi időkre tartogatták erejüket.

Az egyetlen művészi hajlama Arany Lászlónak ekkor, tudtommal az volt, hogy flótzágnak

tott. Hogy később mivé fejlett, mi lett belőle, az el volt mondva e lapokban is, másutt is, elég korai halálakor.

És *Piroska!* a gyászszal együtt született, a finom idegzetű, eleven, fogékony leánya; öregapjának leánya helyett öröme és vigasztalója; kiról annyian, annyi szeretettel gondoskodtak s igyekeztek neki boldoggá tenni az életet: s a halál útja letörte ifjan, váratlanul, fejledezéseményei közt, legszebb korában. Mindez oly mélyen megnaghat. Az ő és anyja utolsó napjainak, halálának rajza, papírra vetve a testvér, a nagybátya által nem sokkal a második vesztése után, annyi megkapó vonást tartalmaz s a maga egyszerűségében és igaz voltában oly szép, tanulságos és felemelő, hogy olvasása nem csak gyönyörködtet, de vigasztal is.

S az, a ki e szép és boldog családi körből egyedül maradt fenn: *Arany László özvegye*, Szalay Gizella. 1875-ben keletkezett egybe; frigyük szerelmi házasság volt s mindvégig az is maradt.

Ritka szép pár voltak fiatal korukban, a mely fiatalok náluk szokatlan hosszan tartott. A férj magas, daliás alakjával, szép, hosszúka magyar arcával, kifejező, kissé merengő barna szemekkel: minden asszony tekintetét magára vona; a feleség alacsonyabb, ide, mosolygó, bájos arcával: a férfiakét. A merre mentek, mindennél utánuk néztek. És otthon, a házi fűzhelynél, a jó barátok meghitt körében, hol a magas műveltségű lélek fénye világított s az őszinte, becsületes magyar szív melege melegített mindenkit: ott volt igazán teljes és egész boldogságuk.

A családból most már csak ő él egyedül: férjének, apósnak s a többieknek emlékeit kegyelettel, hiven ápolva. Szép és nemes feladat, talán a legnehezebb a földön: szeretneink emléke mellett kegyelettel áldozni. Már a régiek is tudták ezt s törvényt is tettek. Mi, keresztények, szívünkben hordjuk e törvényt; s bizony boldog az, a ki méltóknak emlékeiért méltóan áldozhat.

B. F.

REJANE.

A francziáknak Sarah Bernhard mellett legünnepelebb művésznője, Réjane asszony, a héten Budapesten vendégszerelt a Vigaszínházban a négy leghíresebb új szerepét játszotta el. Réjane asszony a főváros közönsége előtt nem ismeretlen; negyedik évvel ezelőtt megfordult már nálunk, a mikor Madame Sans Gène szerepében mutatta be művészetét.

Pierre Bertou «Zaza»-ja, Brioux «Vörös talár»-ja, Daudet «Sapho»-ja és Henri Becque «Páris asszonya» azok a színdarabok, melyek főszerepeiben Réjane asszony most játszott nálunk. Párisban nagy tetszést aratott velük a most művészi körükben Európa más nagy városait is fölkeresi ez új szerepekkel. Ezek a szerepek meglehetősen eltérő jellegűek és így nagy próbára teszik a művésznő sokoldalúságát.

Réjane asszony e sokoldalúságáról nevezetes. Végig járta Páris majdnem valamennyi nagyobb színházát a Vaudeville-től az Odéonig, szerepeit is gyakran váltogatta, a soubrettektől a drámai hősnőig, megpróbálkozva a színpadi alakítás csaknem minden formájával. Színész-családból származott, atyja az «Ambigu» színház tagja volt. Neve eredetileg Réjane-nek hangzott, de ő a hangzatosabb Réjane-nal cserélte föl. Még mint színésznővéndőkről, a nagy tekintélyű Sarcey igen elismerő bírálatot írt róla első fellépése után, a mi mindjárt reá terelte a figyelmet. Sikereinek első színtere a Vaudeville volt. 1879-ben játszott itt először és hamarosan a maga részére hódította Páris. 1885-ig játszott e színházban, fényes sikereket aratva; ekkor átment az Ambigu-színházhoz, majd a Palais Royalban lépett fel. Gyakori változtatás után egy-egy nagy szerepre szerződve egyes színházakhoz, visszatért ismét a Vaudeville-be, melynek most is tagja s e színház igazgatójának, Porelinek neje. A legkitünőbb írók, Richépin, Goncourt Edmond, Sardou, Meilhac és Halévy, stb. neki írták legjobb szerepeik nagy részét s külföldi szerzők, különösen Ibsen darabjait is sikerrel játszotta. Aristophanes egy darabjában, a «Lysistrat»-ben is diadalt aratott.



KÄTE GREENAWAY.

A párisi kritikának és közönségnek kedvence Réjane asszony, a kiról mindig nagy elragadtatással nyilatkoznak s általánosan elismerik, hogy a legkülönb művésznők egyike, a kinek neve méltán kerül a Sarah Bernhardé, Duseé mellé. Természetesége, bájos egyénisége, a sokféle szín, a miben egy-egy szerepét bemutatja, nagy hatást biztosít neki minden szerepkörben. Szép alakja, zengetes beszéde segítők a hatás elérésében. Nincs szüksége külső eszközökre, hogy publikumot hódítson. Művészi egyéniségének különös vonzórót ad az, hogy a párisi nő, a Parisienne összes tulajdonságai, sajátos vonzó, izgató, elragadó jellemvonásai, erőnevei és hibái úgy szölván megtestesülnek benne. Ezért lelkesednek érte annyira a párisiak s ezért vízi diadalra nem egyszer az olyan darabokat is, melyek nélküle megbuktak volna. Talán legnagyobb sikere Sardou Madame Sans Gène-je volt, ez az egészen az ő egyéniségéhez szabott szerep, melyet úgy elragadta közönségét, hogy alig került az utóbbi években a színpadra darab, melyet annyiszor s oly lankadatlan érdeklődés mellett adtak volna elő. Külföldi körükben mindentűni nagy sikerrel járt. Budapesti vendégszerelését még az is érdekessé teszi, hogy most már másodszor nyújt arra alkalmat, hogy egy-egy kiváló magyar művésznővel összehasonlítsunk. Első vendégszerelésekor még élénk emlékezetben volt Blaha Lujza alakítása a Madame Sans Gène-ben s mikor Réjane asszony is ugyanazt a szerepet mutatta be, a franczia művésznő minden fényessége mellett is örömmel tapasztalhatta közönségünk, hogy a mi nagy művésznőnk semmivel sem áll mögötte. Most a «Robe rouge»-ban (Vörös talár) Márkus Emiliával hívja ki az összehasonlítást, a ki e darab főszerepében hétről-hétre a közönség lelkes tapaszi közt játszik a Nemzeti Színházban. Réjane e föléptéről egyik jeles színi kritikuskunk a következőket írja:

A Réjane-nal utazó franczia társaság kitűnő összejátékban mutatja be Brioux színművét. Franczia bírákat, franczia képviselőket, franczia procureur-generalokat, franczia-bazk parasztokat láttunk. Láttuk az igazi vörös talár az esküszöki tárgyalást vezető elnökön; láttuk az igazi tocoue-ot, az igazi hivatalos bírói sapkát; láttuk Réjane karcos természetén az igazi bazk-franczia viselkedést.

Érlekes összehasonlításokat tehetünk a franczia társaság és a Nemzeti Színház előadása közt. Külső dolgok korrekci színeroztatásban a franczia társaság tagadatlanul kifogástalanabb. Például: a nemzeti színpadon használt vörös talár inkább kalikóval készült vörös domínóhoz hasonlít. Nem szabatos ruhadarab. Pedig kellő utasítás mellett a mi színház színpadán épen úgy el tudta volna készíteni, épen úgy meg tudta volna adni a kifogástalan formáját, mint a párisi színpad.

Réjane, mint parasztnő, igazi bazk-franczia parasztruhában állott előnk. Ruházata olyan természetes volt, hogy nem is látszott színpadi kosztümnek. Csinos, de nagyon egyszerű, feketés szoknya; ugyanolyan színű rövid kótény; elől két sáv betéttel; vállain tarka, de nem ríktó kendő; a prusslik alatt ugyanilyen színű rövid kótény; ezt a ruhát hordta Réjane. Nem volt kopott, de megilátszott rajta, hogy már régebben viselték és nem színházi premiérré készült. A nemzeti színpadon Yanetta öltözéke finom kelméből összeállított, fényes ruházi darab; csupa selyem és ríktó szín. Pompásan fest, különösen Márkus Emiliá remek természetén, de nem parasztnőnek, hanem primadonnának

való öltözék. Réjane-on a parasztnő szempontjából minden stilszerű volt: a szoknya épen úgy, mint a lefésült, kétféle simított, egy kissé paraszatosan kacsikás fekete haj, a fejére kötött lila-kendő és a fülében lógó ezüst függők.

Duboc Gaston úr, a ki ma Mouzont játszotta, a «Zaza» tegnapi előadásán nagyon elegáns frakkot viselt. Természetesen, mert előkelő párisi gavallett reprezentált. Ma is frakkban jelent meg az elő felvonásban, de a mai frakkja már nagyon szerény volt kelmében és szabásban egyaránt. Természetesen, mert Mouzont nem előkelő párisi gavallett, hanem vizsgálóbíró egy harmadrendű vidéki törvényszéknél, a ki legfeljebb Bordeauxba jár mulatságos legénykalandokra. A francziák lelkiismeretesen ügyelnek az ilyen különbségekre és meg is tudják csinálni. Ezt a korrektséget, ezt a minuciózus pontosságot el kellene tőlük tanulnunk. Nem nehéz. Csak egy kis figyelem kell hozzá.

A mi a belsőségeket illeti: ebben a tekintetben már nem olyan nagy a különbség köztünk és a francziák közt.

A Nemzeti Színház «Vörös talár»-premiérijén valóságilag lobogott a temperamentum. Beregi és Márkus Emiliá úgy játszottak a második felvonás végén, hogy a közönség meg volt rendülve. El volt ragadtatva és tombolt a gyönyörűségtől. A «Robe rouge» mai franczia premiérije a hatásnak ezt az izzó hőfokát nem érte utól.

Ebből világosan következik, hogy a mi színészeinkben több a tűz, több az erő, több a szín, több az elragadó elem.

A miben a francziák — legalább ma még — a mieink fölött állanak, az a nagyobb iskolázottság, a nagyobb természetesség.

A jellemző, természetes alakításban Réjane járt elől. Paraszt-lelket, paraszt-éjszárjást sugározott ki magából művészi következetességgel. Még akkor sem volt uriasan szentimentális, a mikor férjét és gyermekeit siratta. A makacs és ravasz parasztnő összes állatias ragaszkodásával, szívósságával, dühösségével védekezett a vizsgálóbíró előtt és valami nyers, primitív hang mindig megörizte attól, hogy úgy deklamáljon, mint egy drámai hősnő. A második felvonás végén mindenki izgatottan várta: milyen hajmeresztő naturalizmussal vigja magát földhöz, hogy fog fetrengni a csendőrök karjai közt. Ez a várakozás nem teljesedett egészen. Réjane huzatta ugyan magát a földön s még a lábával is rugkapált, de a Nemzeti Színházban látható finálé után ez a bevégzés nem volt meglepő. Már azért sem, mert Réjane a Yanetta dühöngő átkozódásait nem bírta megrográsvá, vérfagyasztóvá tenni a hang erejével, vulkanikus kitörésével.

PRÓBA-VONATOK SZÁZ KILOMÉTER ÓRÁNKÉNTI SEBESSÉGGEL.

A magyar királyi államvasutak üzletvezető-sége az elmúlt napokban Budapesttől Pozsonyig és vissza, a 701. és a 801. számú első osztályú mozdonyokkal, 100 kilométer alapsebességgel érdekes próbákat tartott.

A magyar kir. államvasutak gégyára ezen mozdonyokkal a párisi világkiállításra a legnagyobb díjat, a «Grand prix»-t nyerte el.

Az említett próbánál 100 kilométer alapsebességgel, 250 tonna megerheléssel vettek irányadóul s a mozdony fűtőanyagául farkasvölgyi válogatot szénét használták.

A bécsi gyorsvonat, mely a nyugati pályaudvaron delután egy óra 50 perckor érkezik be, Pozsonyhoz a tartózkodási időket bele nem számítva, három óra és 10 perc alatt ér el Budapestre, míg ezek a próba-vonatok menetrendszerűleg, két óra és 25 percen állapított meg, tehát épen háromnegyed órával kevesebb menetidejük volt.

Ha az új hosszát tekintjük: 212¹/₂ kilométert és a menetidőt, mely két óra 25 perc, akkor igen egyszerűen kiszámíthatjuk, hogy a vonat átlag csak 87 kilométer utat tett meg óránként. Tekintettel azonban arra, hogy a vonatnak a pálya bizonyos helyein, kisebb sebességgel p. o. állomások áthaladásánál a váltók hegye ellen csak 30 kilométer óránkénti sebességgel szabad haladnia, a mozdonyvezetőnek a nyílt pályán 100 kilométernél nagyobb sebességgel is kell haladnia. — Így a pálya több helyén 108 kilométer óránkénti sebességgel haladt a próba-vonat. Egyébiránt ezen két mozdonynak műszakrendőri bejárással a buda-pest-váci vonalon a menetsebességet óránként 120 kilométerre fokozták. Ez Magyarországon eddig a legnagyobb sebesség, a mit mozdony-nal elérték.

A 250 tonna terhelés elérése céljából a mozdony után 10 különféle kocsi akasztottak.

Ezen próba-vonatok szokatlan nagy gyorsasága miatt különös óvintézkedéseket kellett a vonalon elrendelni. Az osztálymérnökök és az azokhoz beosztott mérnökök a próba-vonatok közlekedése előtt behatóan megvizsgálták a pályatestet s a talált hiányokat helyreállították, a pályafelügyelőket pedig különös figyelemre utasították.

Képünk a 701. számú mozdonyt teljes gőzben, néhány perccel Pozsonyból való elindulása előtt, mutatja be. Közli: Ferenzy Gedeon m. a. v. mérnök.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

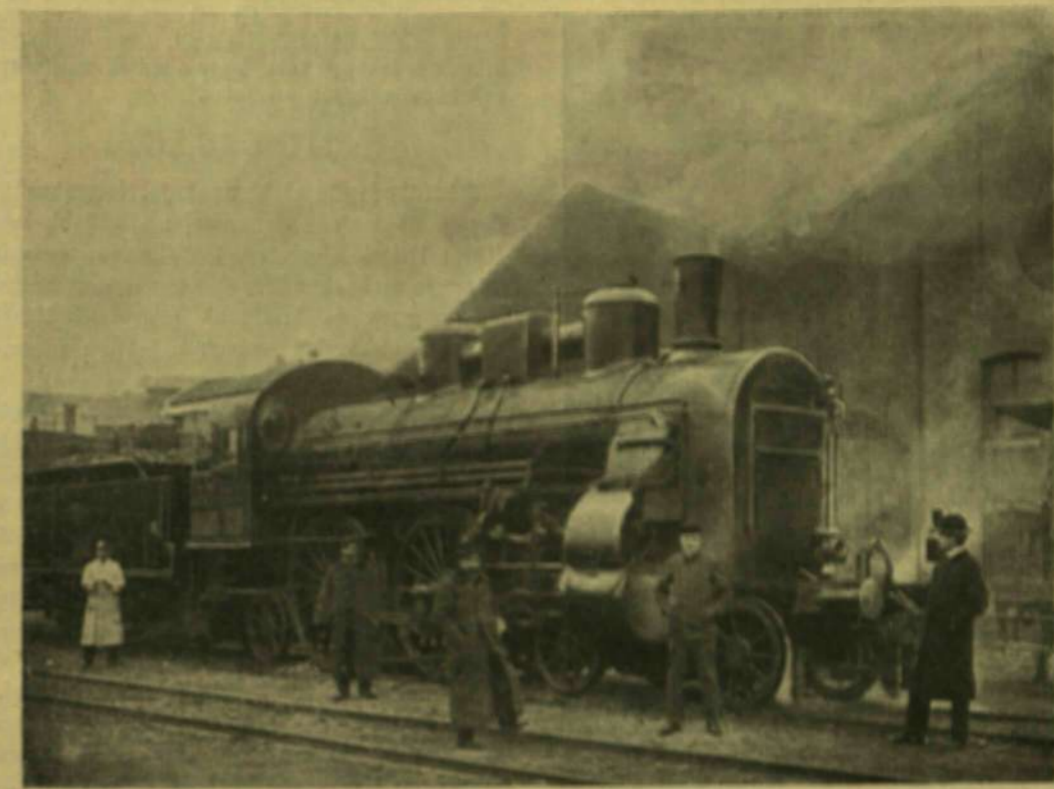
A magyarországi latinság szótára. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából szerkesztette Bartal Antal, a Magyar Tud. Akadémia rendes tagja. Kiadja a Franklin Társulat. Általánosan tudva van, hogy mily nagy szerepe volt a latin nyelvnek századokon át hazánkban, ezen idő alatt azonban rendkívüli módon elszaporodtak a magyarországi latinban az úgynevezett konyhaszavak s már 1787-ben mondja a «Magyar Múza»: «Mint hogy a magyar deákságban sok idegen és más nemzeteknél nem ugyanazon értelemben vétezték deák szók uralkodnak, könnyő átlátni, hogy a magyarok deákságát sem más nemzetek, sem a mi tulajdon maradékaik nem fogják megérteni, mihelyt a tudománybeli és mérvényes dolgoknak folytatására, a deák nyelv helyébe más véteik. Idők folytán jelent is meg több kisebb-nagyobb munkákat, melyek ezen konyha-latin szavak magyarázatával foglalkoztak, de ezek mind csak szórványos töredékek. Végre a Magyar Tudományos Akadémia egy nagy, lehetőleg teljes szótár összeállításával Bartal Antalt bízta meg, ki mindjárt hozzáfogott a kutatás, szögyítés és feldolgozás nehéz munkájához. Nevezett ki az Akadémia egy hat tagból álló bizottságot is, mely a szótár szerkesztésére vonatkozó utasításokat megállapította. Ezek szerint minden a klasszikus nyelvtől eltérő latin szó felveendő volt, melyet magyarországi szerző valaha használt, vagy akár idegen író is, ha műve a magyar viszonyokra vonatkozott; a fölvetett szónak ki kellett mutatni etymológiai eredetét s latin sequivalenssel megmagyarázni; a helyet, a hol az illető szó előfordul, meg kellett jelölni. Ilyen utasítások mellett folyt a munka, míg a 35 ezert meghaladó szögyítmény a kellő magyarázatokkal ellátva sajtó alá került. Igen nehéz munkájában segítségére voltak a tudós szerzőnek, tisztán az ügy iránti buzgóságából Hegedűs István, Tagányi Károly, Veress Ignác, továbbá Ballagi Aladár, Hellebrant Árpád és Pater Schreiber János. A szótár nagy nyegredt slakban jelent meg 752, három hasábra osztott oldalon, igen díszes kiállításban; ára 50 korona. Tudományos irodalmunkra nézve nagy nyereség ez a hatalmas munka, mely régen érzett hégazot pótol s büszkeségre szolgálhatna bármely nemzet irodalmának is. Végül megemlítjük még, hogy a munka szerkesztésére az Akadémia költségén történt, míg a kiadás tetemes költségeit a Franklin-Társulat vállalta magára.

Az «Olcso Könyvtár»-ban, a Franklin-Társulat eme népszerű vállalatában, közelebb ismét néhány füzet jelent meg. Nevezetesen: «Buda halála»; Shakspeare «Szent-Iványi álom»-ja, Arany János remek fordításában; Sophokles «Ajász»-a, Csiky Gergely fordításában és jegyzetivel, végre a híres finn író, Aho János «Újabb forgyások» című beszély-gyűjteménye. Az «Olcso Könyvtár»-t tudvaleg Gyulai Pál szerkeszti szigorú kritikával és nagy gondnal, a Franklin-Társulat pedig nagy szorgalmat tesz a közönségnek azzal, hogy az irodalom kiváló alkotásait könnyen hozzáférhetővé teszi.

Kendi Imre házassága. Regény, a hírességének történetét olvassuk a regényben; élénk színekkel van rajzolva a klubélet, mely Kendi Imrét is magával ragadja, míg nem ifjú neje megérte vele, hogy az igazi boldogság otthon, a csendes családi körben van. A két kötetre terjedő regényt az Athenaeum adta ki. Ára vásárlókészen 2 korona.

Néhány szó a szőlőművelési egyesületek alapításáról. Ilyen című füzetet adott ki Szegszárdon Lászlós Emili, melyben azt fejtegeti: mennyi haszonnal járna a szőlőműveléssel foglalkozókra a jól szervezett egyesületek alakítása.

Szerkesztőváltás. A Kis Újság politikai napilap feloldás szerkesztését dr. Kovács Dénes hírlapíró,



A GŐZMOZDONY, MELLYVEL AZ ÓRÁNKÉNT SZÁZ KILOMÉTER SEBESSÉGGŰ PRÓBAVONAT TETTÉK.

a magyar sajtónak egyik régi kipróbált munkása vette át.

Mathematikai és természettudományi értesítő. Szerkeszti Könyv Gyula. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia; XIX. kötet, negyedik füzet. A füzetben három szerzőt találunk dolgozót: Klein Gyula a keresztcsirigé alkatáról, Szabó Mór a Cinnamomum-genusról, Schuller Alajos a félek potential különbségéről értekezik.

Előfizetési felhívás. Farkas Emil, kitől a nyáron mi is közöltünk egy műfordítást, előfizetést hirdet «Heine és egyéb műfordítások» című kötetére, melyben Heinétől, Björnsontól, Ibsentől, Bartrina Gabiroltól közöl fordított költeményeket. A kötet ára két korona, díszkötésben négy korona, mely összeg Budapest, VI. ker., Kmetty-utca 2. sz. alá küldendő a szerző nevére.

Lampérth Géza ez uton is kéri mindasokát, a kiknél még előfizetési íve van újabb költeményeire, hogy azt még abban az esetben is, ha a gyűjtés nem jár volna eredményre, hozzá (Budapest, VIII. Múzeum-utca 9.) mihamarabb visszajuttatni visszaküldjenek.

Vígyszínház. A fővárosi előző változatos színházi eseményei közé tartozik Réjane asszonynak, a híres franczia művésznőnek és társulatának szereplése a Vígyszínházban. November 20-án lépett fel először a franczia társaság s Bertou és Saumon «Zaza» című darabját adta, melynek főszerepét, a könnyűvérű, de mély szerelemre gerjedő orfeumi énekesnőt, a szerzők Réjane számára írták. Van ebben a szerepben pajkoság, szeszély, háborgó indulat, szenvedés. Réjane egy este bemutatgatja művészetének sokoldalúságát. Az egész darab úgy szólva ebből az egy szerepből áll s a franczia társaságból még csak Duboc-nak jutott figyelemreméltó szerep. Érdekesebb volt november 21-én «A vörös talár» előadása a fővárosi közönségre, mert ez a franczia színű a Nemzeti Színháznak egy most egyik legvonzóbb darabja, s Yanetta szerepében Márkus Emiliá gyönyörködteti a közönséget. Jeles művésznőnk szintén ott volt az előadásban, tapasztal a franczia művésznők, ki valóban kitűnő volt. A színház közönsége azonban a magyar Yanettát is nagy figyelemmel részesítette, mikor Réjane asszonyt hosszas és zajos tapsokkal tüntette ki. November 22-ikére Sapho előadás volt kiférve. Ezt Daudet ismert regénye után dramatizálta Belot, ki Réjane számára külön átdolgozást is készített.

Nemzeti Színház. November 21-ikén Herzeg Ferenc «A dolomi náthó leánya» előadások vendégszerelés volt. Polgár Ilona kissasszony játszotta Szentirmány szerepét. Alakja szép, hangja érzés, felléggően értelmes. A kezdő látérik játékában, de a tehetőség is. Két év óta tanúl a színpad számára, s eddig egyik színi iskolá vizsgálatán játszott, egyszer pedig a Vászínházban lépett föl a «Kaméllós bölgy»-ben.

Népszínház. November 15-én a népszínházban franczia operette első előadása volt. Zenéjét Planquette szerzeszte, a ki a fővárosi közönség kedvelt szerkesztés volt. Polgár Ilona kissasszony játszotta Szentirmány szerepét. Alakja szép, hangja érzés, felléggően értelmes. A kezdő látérik játékában, de a tehetőség is. Két év óta tanúl a színpad számára, s eddig egyik színi iskolá vizsgálatán játszott, egyszer pedig a Vászínházban lépett föl a «Kaméllós bölgy»-ben.

tonai felszögés iránt való gyönyörködését jellemzi. A szöveg nem túlságosan ügyes, de elég mulatságos. Planquette zenéjében pedig annyi a kedves rész, mely az operettet a téli színházi időre életrevalóvá teszi. A darabban az a színpadi történet ismétlődik, mikor egy lányt a körülmények oda kényszerítenek, hogy katonaruhát öltsön magára. Bellegard kapitány ugyanis egy hónapos szobafogságát arra használja föl, hogy megszökik mulatni. Keresik azonban a kapitányt s ekkor a kapitány szerelmese, Teréz kissasszony jelentkezik a kapitány ruhájában. Átlótozik a nénije is, hogy a kapitányt kissasszony öre legyen, s így kellő felügyelet alatt megy végre Teréz kapitányt kalandja a táborban. Itt olyan bizonytalanság fordul elő, hogy a két átlótozott nőt a haditörvényessék halálra ítéli. A haditörvényessék azonban semmi sem komoly s ebből is csak mulatságos helyzetek támadnak, míg nem szépen kismúl minden. Teréz kapitány ismét egy jó szerepe Káry Klárának, kinek a vidámságból, elmésségből oly bomadomány jutott. Kovács Mihály egy nagybácsi komikus szerepében okozott sok derűtséget. A többi szereplőket is szívesen fogadta a közönség az ujdonsággal együtt.

Az iparművészeti karácsonyi kiállítás november 16-ikán nyílt meg az iparművészeti múzeum udvari nagy csarnokában, nem közönségszerű érdeklődés mellett. A magyar iparművészeti társulat rendezte, hogy ismét szem elé tárja, mennyi szép, izlése és kifogástalan tárgy, csemegecsont-földizítéséhez. Iparosaink, gyáraink (üveg, porcellán, majolika) pedig azt is megmutatják, hogy az egyéni izlése és nemzeti formákra törekszik.

Legtöbb a szobaberendezés, külön falkékban, a hol tökéletesen berendezett szobák láthatók. De van sok ötvös-munka, szövés, himzés, és mindenféle dísz tárgy. Feltűnő szép fazekas-munkákat is lehet látni. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ugyanis még a tavaszon azzal bírta meg Horti Pál és Gróh István iparművészeti tanárokat, hogy a gömöri, beregi, máramarosi és tolnai fazekasipart tanulmányozzák, ezeket az iparosokat oktasák, hogy így iparukban a műizlést fejlessze, termékeiknek kelendősséget biztosítsanak. Horti Pál ebből a végből a nyáron bejárta Tolnát, Berceget és Máramaros-ig, Gróh pedig Rozsnyót és Sárospatakat és kiküldetésüknek eredményét most mutatják be egy külön nagy és gazdag csoportban. A bemutatott fazekastermékekben meglepnek már a rajz és forma fejlettsége és ez is biztosítja kelendősséget az egyébként olcsó és igen tehetősebb tárgyaknak. Ugyancsak említenek meg a nyilvánosság előtt a székeslyudvárhelyi és ungrári állami agyagipari szakiskolák is külön csoportos kiállításban. A kiállításra több kintantetés vár. A közoktatásügyi miniszter nagy aranyérmét ajánlott föl: utána a kereskedelmi miniszter 2000 koronás állami nagydíja, és három érme következik; van ezenkívül 500 és 300 koronás díj tervekre és 200 korona a kiállítás sikeres előmozdítására. Az iparművészeti társulat ez újabb derék munkájának bemutatására megjelent e hó 16-ikán delután a kormány részéről Wassics Gyula közoktatásügyi miniszter, ki hosszan időzött a kiállítás, figyelmesen megnézte és nagy érdeklődéssel

az alvilági szellemek végrehajtsák az átkot, melyet ellenségeikre szórtak. Ez átkozás nagyban uralkodott a czirkuszjátékok hőseinél, a kocsihajtókánál, a kiknek érdekében volt, hogy a másik czirkuszpárt-nak kocsisa legyen a vesztes.

MI UJSÁG?

A király legfőbb unokája. November 19-én, Erzsébet királyné neve napján, legifjabb leánya, *Mária Valéria* főhercegnő Walleseban egészséges leánygyermeknek adott életet. *Ferencz Szalvator* főhercegnék és királyunk leányának 1890-ben kötött házasságából ez már a hetedik gyermeke, három fiú és négy leány.

A király ajándéka Kolozsvárnak. Prágában híres egy Szent György-szobor, a melyet két Kolozsvári nevű szobrász készített a XIV-ik században és így egyike legrégebb műemlékeinknek. Sok más műemlékünkhez hasonlóan ezt is csak külföldön láthatta eddig a magyar ember, de most végre királyunk a szobor hű mását Kolozsvárnak ajándékozta. A királyi ajándék a héten érkezett Kolozsvárra.

A Hunyadiak gyula-fehérvári síremlékei. A gyulafehérvári ódon székesegyházban három Hunyadinak van síremléke: Hunyadi János kormányzó, a szentimrei csatában elesett fivéré, kit szintén Jánosnak neveztek és Hunyadi Lászlóé. A sírokat a háborúkban feldúlták a később az egyház déli mellékhajójának falához támasztva állították fel. A síremlékek országos bizottságának kérelmére gróf Majláth gyula-fehérvári püspök megengedte, hogy a síremlékek közül Hunyadi fivéré még elég ép s a rajta levő felírás nem enged kétséget az iránt, hogy kinek tetemeit takarta. Vannak azonban, kik kétségbe vonják, hogy a nádorfehérvári hősek és szerencsétlen fiának tulajdonított emlékek csakugyan az ő síremlékek. Nemsokára fel fognak érkezni Budapestre a másolatok és azok megvizsgálása el fogja dönteni a kérdést.

Vörösmarty sírja. November 19-ikén volt Vörösmarty halálának évfordulója. A *Férfivármegyei Kör* testületileg megkoszorúzta megjeje nagy szülőfőjének, a kerepesi úti temetőben levő sírját. A virággal díszített sír előtt Kiss István egyetemi hallgató, a kör elnöke mondott beszédet. A „Szózat” elnevezésű ének-élésél ért véget az ünnep.

A Vörösmarty-szobor. A Vörösmarty-szobor-bizottság felszólított intézett huszonegy magyar szobrászhoz, hogy készítsenek egy-egy szobormintát Vörösmartyról és bocsássák a bizottság bírálata alá. A szoborminta beadásának napja 1902 május 15.

A bizottság minden beadott mintát díjaz. Ha egy művész egyenlő több tervet készítene, a bizottság jelöli ki díjazásra érdemes művét. A díjazásra három csoportot állít föl a bizottság; az elsőbe öt mintát, a másodikba is ötöt rendel; a többi marad a har-

madikban egészen tízig. Az első csoport díja 1000 korona, a másodiké 600, a harmadiké 400 korona. Föl nem szólított művészeknek a kitűzött határidőre beadott szobormintája is besoroztatik a pályázók közé s amennyiben a csoportok be nem teltek, minden további eljárás nélkül is díjban részesül. A bizottság a főváros által föltételenesen följáró Gizella-tér jelöli ki a Vörösmarty-szobor helyének. A szobor minden költségére, kivételre, előállítására, föllállítására és a művész díjazására összesen 180,000 korona áll rendelkezésre.

Kate Greenaway-ról, a múlt héten elhunyt festőnőről megemlékeztünk, legutóbbi számunk „Halálozás” rovatában. Mai számunkban közöljük a jeles művésznőnek, a gyermekvilág hívatott ábrázolójának arcképét.

Babér-ágak a Múcsarnokban. A budapesti egyetemi ifjuság egy része Szemere-asztaltársaságot alakított, Szemere Miklós képviselő nevére, ki több cikkekben és röpiratokban tárgyalta az ifjuság testi és szellemi nevelésének ügyét, s a magyar ifjuság teendőit. A társaság küldöttsége november 17-ikén, vasárnap délelőtt megjelent a Múcsarnokban, és az igazgatótól engedelmet kért rá, hogy néhány festő képét megkoszorúzza. Az igazgatóhoz vonakodott e kérsnek eleget tenni, mire az ifjak irásban adták be kérelmüket s abban kifejtették, hogy céljuk nem kritika, sem tüntetés, ők a koszorúval csak elismerésüket akarják kifejezni azok iránt a festők iránt, a kik a magyar nemzeti irányt szolgálják. Az igazgató erre megadta az engedelmet, mire az ifjak eltávoztak. Később nagy számmal újra megjelentek és tizenkét fehér-sárga (Szemere-szín) selyemszalagot babérágat hoztak magukkal s azokat elhelyezték *Bosznai, Spányi, Ujvári, Grünwald Béla, Pálly Ozelesztin, Vágó Pál, Ligeti Miklós, Damkö István, Peske Géza, Telepi Károly, Ferenczy Károly* képeire, illetőleg szobraira. Az eset meglehetősen föltűntelt a műcsarnok látogatóit és azok közt a művészek közt, a kik véletlenül a kiállítási termekben voltak.

Sokan tüntetést láttak az ifjuságban a fellépésében s felhozták ellene, hogy magántársaságok látható kritikát nem gyakorolhatnak egy művészi egyesület kiállításán. A képzőművészeti társulat igazgatójától követelték is a babérágak eltávolítását. Az igazgatói ülésen *Bihari Sándor* festőművész elítélte az ifjuság tüntetését, dr. *Wagner Géza* igazgatói tag az ajánlotta, hogy a babért adják ki az illető művészeknek, de ne hagyják ott a képeken. *Zala György* szobrász és *Dudits Andor* festőművész az ifjuság érdeklődését válték. Végre *Benkő Kálmán* igazgató szavazata úgy döntötte el a kérdést, hogy a babérágak ott maradjanak. A hírlapok egy része ingerülten szólt az eseményről, mert szerintük abban is az egyetemen többször tapasztalható antiszemita irány jelentkezett. Az igazgatói határozatban több művész nem nyugszik meg s rendkívüli közgyűlést akar összehívni.

November 20-ikán az ifjuság palmdíjjal megkülönböztetett művészek közül nyolczan levelet írtak a Szemere-társaság elnökének, s abban ezeket

mondják: „Szívünknek igaz érzését követjük, a mikor ezért a szíves megemlékezésért, mely további pályánkon is mindenkor csak buzditásra fog szolgálni, Önöknek köszönetet mondunk. Sajnos, akadnak olyanok is, a kik az Önök tiszta intencióit félremagyarázták. Ez minket arra indít, hogy azokat a hazafias szándékkal nekünk adott szerény babérágait, a melyekben mi az Önök művészet-szeretetének becses zálogát látjuk, műveinkről *magunkhoz vesszük emlékül.*” Aláírva: *Demkő József, Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Neogrady Antal, Ligeti Miklós, Putaky László, Telepi Károly, Ujvári Ignác.* — Ugyanezeken *Vágó Pál*, a jeles művész is levelet intézett a Szemere-társasághoz s azt írta, hogy jött legyen ez a gondolat bárminő alapérzésből, kitüntetésnek veszi és köszöni. „De — folytatja *Vágó* — mi magyar művészek mindnyáján, különbség nélkül, hű és lelkes fiai vagyunk a hazának és az államalkotó magyar eszme szolgálatában állunk. Akkor tehát, midőn ti a művészeket, mint a nemzeti ideál harcászai koszorúzzátok meg, engedjétek, hogy én az én koszorúmat megoszszam minden kollégámmal, a ki a művészet missziójában itthon és a világ előtt egyformán lelkes harcosa a magyar eszmének.” — Az eset még mindig különböző felfogás és ítélet tárgya. A képzőművészeti társulat választmány november 25-ikén foglalkozik vele. Rendkívüli közgyűlést is emlegetnek.

A Rákóczi-kesergő. A szatmári Kőcsy-kör egyik felolvasásán *Bercy József* csesdi ref. lelkész bemutatta az csesdi nép ajkáról elesett s még eddig ismeretlen Rákóczi-kesergőt, melyet nagy hatással, zenekísérettel ismertettek.

Házasság és eljegyzés. Dr. *Simó Károly* aradi gyóráorvos és hó 16-án tartotta Buziáson esküvőjét *Szűry Aspasziával*, *Szűry Kálmán* királyi tanácsos és a bánáti közalapítványi uradalmak igazgatójának leányával. — Dr. *Léner Sándor* gépészmérnök eljegyezte *Kövér Ilonkát*, dr. *Kövér Kálmán* budapesti ismert gyermekgyógyász orvos leányát.

Hibaigazítás. A „Vasárnapi Ujság” folyó évi 45. számának 729. lapján a Skublics Jenőről szóló czikk 27-ik sorában *Remser* Borbála helyett *Remner* Borbála olvasandó.

HALÁLOZÁSOK.

SÁNDOR BÉLA, Bács-Bodrog vármegye és Zombor város volt főispánja, a zombori takarékpénztár igazgatója, meghalt november 21-ikén Zomborban, 58 éves korában. Pályáját a megyei közigazgatásban kezdte, mint tiszteletbeli aljegyző; tehetsége és szorgalma után emelkedett főjegyzővé, alispánná. végül főispánná, mely állásától 1894-ben vált meg. Tiszta kormánya idejében nagy erélyt tanusított a szerb tulzók ellen. A Lipót-rendnek és a pápai Szent György-rendnek lovagja volt. Halála az egész nagy vármegyében mély részvételt keltett. Az elhunyt ezelőtt pár héttel nősült másodsor, özvegyén *Drescher Ede* volt bajai képviselő fiatal özvegyét, *Ivanovits Annát*.

GENCSY ISTVÁN tanár, az újabb írói nemzedék egyik fiatal, tehetséges tagja hunyt el még csak 25 éves korában Gyergyó-Szent-Miklóson. Nagy küzdelem árán jutott el egyetemi tanulmányainak befejezéséhez, hírlapi dolgozataival tartván főn magát. Utóbb a gyergyói székes-tájszólásról nagyobb dolgot írt, mely a „Magyar Nyelvőr”-ben jelent meg. Két évvel ezelőtt adta ki „Szülőföldem” czímű verskötetét. Fiatal özvegye maradt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *BRITTSANSZKY EDE*, nyug. miniszteri tanácsos, bányakerületi bányagazdát, a Lipót-rend lovagja, több rendjel tulajdonosa, 70 esztendő korában Nagy-bányán. — *RIBICZEY ALADÁR*, a szabadkai tanítóképző intézet helyettes igazgatója, ki betegségé ellen a tengerparton, Lussin szigetén keresett nyugalást, de állapota rosszabbodván, Fiuméba jött az ottani kórházba vétette föl magát, s ott érte utól a halál. — *DISKA GRÓZÓ* a pécsi állami főreáliskola igazgatója, ki ép most készült megülni munkás tanárkodásának harminczedik évét 54 éves korában, Pécsen, szélhűdés következtében. — *DÖMÖTÖR IVÁN*, a pozsonyi főgimnázium nyug. tanára, Budapestben, 44 éves korában. — *BARITS FERENCZ*, a nemzeti színház színakadémiájának nyug. énektanára, Szekesfehérvárott 83 esztendő korában. A hetvenes években tevékeny szerepet játszott a főváros zenei életében. — *CSEKELY ISTVÁN* várkonyi ref. pap, egyházközségi tanácsbíró, a tolnai ref. egyházmegye tiszteletbeli esperese, 1848–49-iki honvédfőhadnagy, életének 78-ik évében Várkonyban. A várkonyi ref. egyháznak 46 évig volt lelképáztora. — *ENDRÖFFER LÁSZLÓ* 1848–49-iki honvédfőhadnagy, nyug. m. kir. honvédszázados 77 éves korában Zilahon. — *GRÓF SCHÖNFELD ARTUR* nyug. cs. és kir. tábornok, ki mint a Pálffy-huszárok tábornoka, hosszabb ideig volt Debreczenben, 70 éves korában Szabadkán s Bécsben temették el. — *DR. NEUMANN*



RÉJANE ASSZONY A „VÖRÖS TALÁR”-BAN.



RÉJANE ASSZONY.



RÉJANE ASSZONY „A PÁRISI NŐ”-BEN.

Fülöp lugosi orvos, Krassó-Szörény vármegye tb. főorvosa 68 éves korában. — *BLASKOVICS MÓR*, nyug. főhercegi uradalmi igazgató 78 esztendő korában Suránkán. — *FODOR JÓZSEF*, a Fodor József és társa felszerelő-cég főnöke, fővárosi iparhatóság megbízott, Budapestben. — *DEZSŐRI BOLEMAN ATTILA*, Apostag község jegyzője, Budapestben. — *KRACHER GYULA* a Dréher Antal-féle serfőző volt irodafőnöke Budapestben.

Öz. *PALLY SÁNDORNÉ*, szül. *Bulyovszky Mária*, Csáthó Ferencz kir. kuriai bíró anyósa, 82 éves korában Budapestben, honnan holttestét Nagy-Váradra szállították. — *ÖZ. SEFFER IGNÁCZ*, szül. *Haydn Katalin* Szombathelyen, 79 esztendő. — *MERWERTH SÁNDORNÉ*, szül. *Szilágyi Zsófia*, 45 éves, Szegszárdon. — *MEZEY SÁNDORNÉ*, pénzügyi számellenőr felesége, szül. *Kovács Irma*, Budapestben. — *ILK MIHÁLYNÉ*, szül. *Szathó Etelka*, a nemzeti kaszinó titkárnak felesége, 40 éves korában, Budapestben. — *ÖZ. FRANCSEK JÓZSEFNÉ*, szül. *Savely Klementina*, Kassán. — *ÖZ. VIMMER LAJOSNÉ*, szül. *Einczinger Borbála*, Szegszárdon 64 esztendő korában.

Szerkesztői üzenetek.

Eger, E. B. Az 1855-ben elhalt I. Miklós czár Magyarországon soha sem volt. 1846-ban Bécsben időzött, mely alkalommal a tiszteletére rendezett nagy katonai szemlén a nevét viselő 9-ik huszárezredet, a híres Miklós-husárokat V. Ferdinánd királynak elővezette. Ekkor a czár a husárokkal egy nagy támadást is (attak-ot) tetetett és az ezredet még akkor sem állította meg, midőn az első sor már a Duna merdek partjához ért. Ekkor *Windischgrätz Alfréd* herceg tábornok: „állj-t” fívatott, a miért a czár oly dübbe jött, hogy kezét a hercegre emelte. 1849-ben Miklós czár seregét személyesen akarta Magyarországra vezetni s — mint *Paskievics* herceg emlékirataiban mondja — ezen szándékáról csak az utolsó órában mondott le. Mindazonáltal a sereg elővédjét a magyar határt jelező köoszlopig vezette, honnan megfordulva Varsóba utazott. I. Miklós czár elsőszülött fia, *Konstantin* Nikolajevics nagyherceg, *Paskievics* seregével Magyarországra jött és több csatában, nevezetesen *Vác* és *Debrezen* alatt részt is vett. A világos fegyverrelélet után *Konstantin* nagyherceg Nagy-Váradon *Paskievics* főhadisállásán időzve, a magyar hadifoglyok sorsa iránt sokat érdeklődött, a miért aztán *Paskievics* herceg jelentései következtében Bécsbe, onnan pedig Varsóba kellett mennie. A közelebb Budapestben járt *Mihály* Nikolajevics nagyherceg *Miklós* czár harmadik fia, atyjával Magyarországon soha sem volt.

Halokláz az erdőben. *Rajz*. Azt kérdezi a szerző, hogy dolgozata mondható-e „rajz”-nak? Igen; a „rajz”-nak nevezett műfajhoz sorolható leginkább. De a másik kérdésre, hogy van-e irodalmi becsé? — sajnállattal kell kijelentelnünk, hogy nincs. Hangulat van ugyan benne, de szerlelté hosszadalmas, farszító s a nyelve is olyan, a mi nem az ilyen természetű leírásához illő. Röviden megmondva: nem rossz, de a középíráshoz felül nem emelkedő munka. Különb a tárgy maga is nehéz; csak elsőrendű írótól válna való.

A boerokról. Első szempillantásra kitűnik, hogy mennyire lelkesedik a boer nemzet ügyéért; s hogy igaz magyar érzéssel írta versét. Közölni azonban nem lehet, mert épen az nincs benne, a mi a verset versé teszi. Rímei nem jők és a hosszabb-rövidebb sorok csak úgy találomra soroznak egymás mellé a nélkül, hogy mértékre volnának szedve. Hasonlítsa csak össze versét valami régi jó magyar nótával, majd meg fogja látni a különbséget.

Kender Kati esete. Huzad cigány. A költő. *Peti cigány*. Tehetségre vallanak, s ha nem ütük is meg egészen a mértéket, de reményt keltenek, hogy a szerző tartalmasabb, értékesebb verseket is ír még. Csak az utolsóira jegyezzük meg, hogy ez — nem tudjuk, akarva-e, vagy akaratlanul — egy régi elfeledt költőnk versének átdolgozása.

Temetőben. Meleg érzésű kis vers ez is; csak a formája ellen van kifogásunk. Néhány erőltetett kifejezés nagy mértékben ronjtja hatását. Így a második strofa harmadik sora, a negyediknek két vég-sora, a hatodiknak befejezése. Ezeket okvetlenül javítani kellene.

Nem közzölhető: *Őszszel. Virult a lomb. Tizenhét éves vagy. Van bennük egy kis hangulat, a tehetségnek egy két jele, de a közölhetőség mértékétől még messze vannak. — Hej be sokat. — A csapláros lány. Nagyon kezdetleges rimpingetés. — Isten nem föltem könyörül meg, hanem rajtam. — Ötvenhárom éve. Lelkesedése szép, de verse nem az. — Falusi dráma. Nem dráma ez, hanem lapos vers. — Gyönyörű Balaton. Jó dolga van a madárnak. Az elsőben ugyan keveset tud érezetni a Balaton szépségéből, a másiknak szellemeskedése pedig visszataszító.*

CZOLGOSZ KIVÉGZÉSE.

Október 29-én végezték ki *Mac Kinley* gyilkosát. A közönség csak az utolsó pillanatban tudta meg a kivégzés idejét s mégis tömegesen érkeztek kérelmek a fogházigazgatóhoz, a kivégzésnél való részvételi engedélyért. *Collins* fogházigazgató azonban nem hajtott semmi kérelemre s nem bocsátott be a kivégzési terembe senkit, csak a hivatalos személyeket, a kiknek kötelességük volt ott lenni s annyi tanut, a mennyit a törvény megkíván.



Fényes Adolf: A napszámos.

kérdésközdött. A kiállítás izléses rendezése *Györgyi Kálmán* titkár, *Czakó Elemér*, *Faragó Ödön*, *Horti Pál* és *Kriesch Aladár* iparművészeti tanárok érdeme.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia november 18-iki ülésén, melyen báró *Eötvös Loránd* elnököt, szaktudományi előadásokat tartottak. *Klug* Nándor a hasnyálmirigy fehérejmészését illetőleg tett vizsgálatairól adott jelentést, *Kürschák József* előterjesztette *Stäckel Pál* kultúr részéről „Vizsgálatok az abszolút geometria köréből *Bolyai János* hátrahagyott irataiban” czimű értekezését, melyet *Kürschák* magyarra fordított. *Klug* Nándor beterveztette ezután *Szili* Adolf egyetemi nyilvános rendkívüli tanárnak „Az emberi szemlétőldeig a szembe való betérésének morphografiája” czimű művének első kötetét, mely 24 táblán 89 képet és a hozzá tartozó leírásokat tartalmazza. Bemutatta továbbá dr. *Kertész József* orvosnak „A kloroform hatásáról” czimű művét, melyben bebizonyította, hogy a kloroformnak magára a szívre, annak működését gyöngítő hatása van. Ezután *Lenhossék Mihály* terjesztette elő *Szily* Aurél orvostanhallgató részéről. „A musculus spinetris iridis s a szivárvány-hártya hátulsó rétegeinek fejlődéséről” írt tanulmányt. Végül dr. *Hollós László*nak „Uj gasteromycha fajok Magyarországból” czimű növényzeti munkáját mutatta be *Mágozsy-Dietz* Sándor.

A földrajzi társaság november 14-iki ülésén dr. *Erődy Béla* elnök ismertette a magyar királyi államnyomda kiadásában megjelenő megyei térképeket, melyek a pénzügyminiszterium megbízásából a legújabb adatok lelkiismeretes felhasználásával készülnek. A térképek föltüntetik a földművelési állapotokat, a közigazgatást, a közlekedést, népességét, a nemzeti emlékeket, szobrokat, csatateleket. A térképek egyik sarkán a megyei székhelyek nagyobb méretben külön is megvannak. Eddig Pestmegye és Esztergommegye térképe jelent meg. — *Horti* Henrik tartott ezután előadást a nemzetközi fokmérésekről. Fejtette a fokmérés czélját és történeti fejlődését. Most a nemzetközi földrajzi társaság vezetése alatt az egész föld felületének háromszögölését végzik. — Az előadások nagy figyelemben részesültek.

A néprajzi társaság november 21-iki ülésén, melyen *Munkácsy Bernát* elnököt, dr. *Katona* Lajos tartott előadást „Tárlások a gyöngyösi könyvtárban” czimmel. Az előadó az elmúlt nyáron a gyöngyösi *Ferencz*-rendiek könyvtárban kutatván, régi nyomtatványok tábláin és lapjain néhány néprajzi szempontból is érdekes mese-feljegyzést, babonát és ráolvasást talált a XVI. és XVII. századból. Ez emlékek részint latin, részint magyar nyelvek. Utána dr. *Krausz Sámuel* az „Átoktáblákról” értekezett. Mintegy 50 évvel ezelőtt találták Rómában az első átoktáblákat, azóta százával kerültek elő a sírokból Rómában, Galliában, Németországban, de különösen sok a régi Karthago területén. Sajátosságos felfogás alapján önt választottak irányagyal, melyet levélmodra összehajtv a sírokba tettek, hogy



Paczka Kornélia: Vasárnapi készülődés.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Miként lehet szép női kebelt elérni.



A kebel szépsége a női háj egyik legelőkelibbé, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennek előnye a hölgyek szívesen fogadják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényesíthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a főnem párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratié-féle PIULES ORIENTALES** használatából áll, mely pillókat a leg híresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és sőt még ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebel fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak esontudorodásait elsimítják és a kebel idomainak egyáltalában diszkrét tetszőséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a túlsúlylétnek plasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, mely többiek a melljajon megállapodnak. Az egy-

J. RATIÉ, Pharmacia, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

Karácsonyi vásár!!
Óriási raktárt tartok a legszebb **Karácsonyfa díszekből**, ajánlok továbbá karácsonyi ajándéknak nagy Családi Doboz-levelepapírost. Most érkeztek legújabb luxus levelepapírok aquarel-festészethez minták, finom bőrárak, luxus-csikkok. Raktáram megjelöltésére a t. közönséget tiszteltetl megírom.

KLEIN VILMOS papirkereskedése, BUDAPEST.
VIII., Kerepesi-út 73 és IV., Kossuth Lajos-u. 20. Vidéki megbízások legpontosabban esküszölköttek. 8951

SZŐLŐOOLTVÁNYOK
szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 hoz- és csomófajokban fajtisztán, teljes jóállással.

Élőkerítés.
Gleditschia események és magvak. Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriási tövisű, igen gyorsan fejlődő sövényűvövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül esékély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendelkezés rajzokkal ellátott útmutatási és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 ft.

Diócseseméték.
Óriási jövedelmet biztosító vállalat fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Számos fennymutató főárjegyek ingyen és bérmentve küldtek minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldtetni kéri, nincsen az a ház, vagy család, a hol annak aralmát hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdag, egy szegény családdal egyaránt. Így még azoknak is igen érdekeltnek áll kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy hasznát tesznek. Cím: **Lemelléki első szőlőoltványtelep** Nagy Kágya, u. p. Szénelyhíd.



Pemetefucukorka
rekedtség köhögés és hurut ellen.
ARA 60 fillér

Kapható minden gyógyszerárban.

Óvás! 9027

A főváros, valamint a vidék és a külföld több nagyobb városában hírneves **Margit-erme** arczszépitő készítményemhez a családiasig hasonló utánaatok és hamisítványok hoztak forgalomba. A dobozok alakja, színe, a felirat, családiasig hasonlítanak az én általam forgalomba hozott készítményeimhez. Ezen hamisítványok célja a n. é. közönség megtévesztése, tévítvásvetése. Figyelmeztetem a mályon tisztelt hölgyközönséget, hogy bevásárlásuknál határozottan **Faldu Kelemen-féle Margit-ermet** kérjenek és csak azon dobozokat fogadják el, melyek ezimeres védjeggyel vannak lezárva. Készítményeim (dobozok alakja, színe, az azon levő felirat, Margit-erme elnevezés, család ezimeres védjegye) törvényesen be vannak jegyezve, a hamisítók és utánozók a törvény teljes szigorával foglalk büntetetté. Egy kis tégely **Margit-erme** 1 korona, egy nagy tégely **Margit-erme** 2 korona, egy drb. **Margit-szappan** 70 fillér, egy dr. **Margit-pouder** 1 kor. 20 fill. **Margit-arcvázis** 1 korona; Megrendelhetők **FALDES KELEMEN** gyógyszerárban **aradon**, valamint a fő-raktárból **Török József** gyógyszerárától **Budapestben**.

Kitüntetve. Alapítva 1879-ben.

A legszebb, legalkalmasabb és legelőkelőbb **karácsonyi ajándék**



egy életnagyságu arczkép, mert örök bocs van és egyszerűen szoborral, továbbá előnyös nász-, névnap, születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál, de még is mint örökös emlék (különösen megholtakra) föltétele alkalmas. Ezeket az arczképeket bármilyen beállítás-fénykép után a legújabb kivitelben készíttem el. Nagysága 40:50 cm. Ára 3 frt.

Kü hásonlatosságért és tartósságért kezességem. A fényképet sérületlen állapotban küldöm vissza. A képet 10 nap alatt elkészítem. (Karácsonyi ajándéknak szánt képeket tessék minél előbb megrendelni.)

Bodascher Siegfried, festészeti műintézet. Bécs, II., Praterstrasse 61.

Hölgyeknek!

Piona-erme.

Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású és arczszépitő szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után vakító fehérre, üdév teszi az arczbort.

Figyelmeztetés! Készítményem nagy közkeveltsége miatt hamisítványokat hoztak forgalomba; csakis az valódi Piona-erme 1 kor. 1 drb Piona-szappan 80 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban. Szétküldési raktár: **Alexander János** gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főraktárak: **Török-féle** gyógyszerárban Király-utca 12. és **Andrássy-ut 29.** **Kerpel-féle** gyógyszerár Lipót-kört 28. szám és **Thalmayer és Seita** utraknál.

SERRAVALLO 8984

CHINA-BORA VASSAL
kiváló helyreállító szer **gyengék, vérszegénység és lábbadozók** számára. Ajánlja és használja orvosi kitüntetésekkel, 1000-nál több orvosi elismeréssel.

Kitűnő íz.

Kitűnő ízű arany és ezüst éremmel

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszerárban.

Serravallo J. gyógyszer. Triestben

HÖLGYEIM!

Csak egyszer próbákozzon rendeljék meg a csodabátsún, valódi angol szépitő szer, **Ugorka-tejet**, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolít széplőt, májtoltot, mindenféle tisztatlanságot az arczról és a bőrnék gyönyörű üdévget, fiataloságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL** gyógyszerárban a vörös keresztű **Temesvár**. Ára 2 kor. Valódi angol **Ugorka-szappan** 1 K, 3 drb 2.40 K. **Pouder** 1.20 és 2 K. Utánvétellel is küldetik.



VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZÁM. 1901. BUDAPEST, DECEMBER 1. 48. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, fél évre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetőknek a postallag meghatározott viteldij is csatolandó.

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKE.

Négy száz éve múlt már, hogy a nagy király, igazságos Mátyás meghalt, de annak a dicsőségnek sugarai, melyet egykor nemzetére árasztott, ma is fénylenek s emlékezete most is él a magyar nép szívében; nem törölközték azt onnan ki az idők viharai, nem az iszonyú megpróbáltatások, melyeken azóta nemzetünk keresztül ment. Csak olyan fedelmek emlékeit őrzik így meg a népek, a kik valóban nagyok voltak. És Mátyás király emlékének méltó külső jele még sem volt eddig a haza földén, csak most jutottunk oda, hogy szülővárosában, Kolozsvárott, díszes szobormű fogja hirdetni a nagy király dicsőségét s a nemzet ki nem alvó kegyeletét.

Kolozsvár városa azonban nemcsak szobor felállításáról gondoskodott, hanem helyreállította Mátyás fenmaradt szülőházát is. A szobor elkészülése alkalmára pedig díszes munka kiadásáról gondoskodott, mely az Athenaeum irodalmi társulatnál most jelent meg **«Mátyás király emlékkönyv»** cím alatt, melyben sok kitűnő szerző mindazt megírja, a mit a nagy királyról tudni lehet s melyben közölve van számos rá vonatkozó ábrázolás is. E könyvből — melyet dr. **Márki Sándor** szerkesztett — bemutatunk most néhány képet, az azokra vonatkozó adatokkal együtt.

Galeotti kevésbbé" hízolgón nyilatkozik Mátyás külsejéről. Szerinte közepes erjű, nem igen dús, kissé göndör, sűrű, leeresztett haja, élénk és tüzes szemei, vereses arczszíne van, kezén újjai hosszúk, melyek közül a legkisebbiket nem bírja egészen kinyújtani; mikor lovagol, egész arasznyival magasabbnak látszik, mint járás közben.

Mátyás nem hiában állt összeköttetésben Olaszországgal és művészeivel; meg is örökölték vonásait érezben, pecsétben, hártján, vásznon, köben egyaránt.

Mátyás külsejét Bonfini így írja le: «Testének alkata a középszerűnél valamivel nagyobbcska vala, kiválóan szép, nemes tekintetű s piros arczú, szőke hajú; szépségének összehúzott szemöldei, eleven és feketélő szemei s hibátlan orra nem közönséges dísz adának; nézése szabad és egyenes, az oroszlán szokásaként, nézés közben csaknem sohasem hunyorítva. Kegyet mindig állandó nézéssel fejezte ki; a kire azonban kancsal szemmel nézett, ez azt jelentette, hogy az illető kellemetlen neki. Kissé előrenyúló nyaka és álla volt. Ehhez illett feje; t. i. sem kicsinynek, sem nagyoknak nem volt mondható, homloka kissé magas. Erős tagjai arányosak voltak: gömbölyű karja, hosszú keze, széles vállja és domború melle volt. Ellenben kissé másformák voltak láb-szárai; de a lovaglásra nagyon alkalmasak. Telt test szép volt, melynek fehér színe rózsapirosal váltakozott». A többi részt, melyek Mátyás belső tulajdonaira vonatkoznak, itt mellőzzük.



MÁTYÁS KIRÁLY. — Rubens festménye.

Dús terméstöbbletek létrehozatalára,

az összes gabonafélék, takarmányvetések, hurgonya, répa és tengeri alá, kivált gyengén sikerült vetések feljavítására, legfőképp pedig szőlők trágyázására, ugyszintén dinnye és konyhakertiek (uborka, tök) hihetetlen termésköszására ajánljuk **száritott kőbányai hizottsertés-trágyánkat**, mely bámulatos gyors és biztos hatása által feltűnő elterjedésre tett szert és lényeges megtakarításokat tesz lehetővé.

Megrendelések intézendők

BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-GYÁR
Bosányi, Schietrumpf és Társa
BUDAPEST, V., Bálvány-utca 2.

Kimerítő prospectus ingyen és bérmentve